

GAZETA POLSKA W BRAZYLJI

REDAKCJA
I ADMINISTRACJA
Rua Em. Perpetua, 842
(dawniej Aquidaban)
Telefon 4-3-4
Prenumerata roczna:
W Brazylii 15000
W Argentynie 7 pez.
Zagranicą 2 dolary
Platua z góry
Cena numeru \$400
Za Kurytybą \$500

Adres na listy
i przesyłki
płatne:
GAZETA
POLSKA
Caixa postal B
CURITYBA - PARANA
Wydawca
Pawel Nikodem

NR. 9 KURYTYBA - S. PAULO NA NIEDZIELE DNIA 26 LUTEGO ROK 1939
DYREKTOR: PIOTR OLIVEIRA SAPORSKI

NA 70-LECIE (I)

PTAKI NA ODLOCIE

Gdy w 1896 r. miało się na ziemiach polskich ku wiosnie i w kotlinie nadodrzańskiej poczęły tajać śniegi a chłopcy śląscy wyszli w pola z plugami — w Siotkowicach niejeden gospodarz stanął u pierwszej skiby, zdjął kapelusze, spojrzął na niwy i łęgi, ciągnące się wzwyż Rzeki i Brynicy, przeżegnał się nabożnie i rzekł: „Ostatnia to moja orka na ziemi ojców i pradziadów, ostatni siew. Poszczęść Panie Boże, aby obrodziło i abym miał na daleką drogę do nowej krainy za morzem”.

Zmawiali się byli w drogę już przez całą zimę. Szły pogawarki w chatkach niskich a rozrostłych, prowadzone długimi wieczorami. Śladem dalekich, dalekich pokoleń przodków, co wrastały jedno po drugim w kępy Opoli, by owe jawory i dęby odwieczne, którym niema początku ani końca — kobiety przedły kądziel, dziewczyny skubały pierze, a mężczyźni tkali płótno na warsztatach. Tej zimy nowa wsłakła nuta weszła w obejścia śląskie i drgała w migotliwym świetle, bijącym od bukówych łuczów.

Za morze! Za morze!
Siotkowie wybierają się za morze!

Nie taka wielka to znów dla wsi śląskiej nowina. Ojcowie chadzali za zarobkiem do kopalń węgla, co pali się, jak drzewo,

do Wieliczki, w głąb Polski, Niemiec, na Węgry, i gdzie wino się rodzi. A już i za morze poszli niektórzy. Piszą z Teksasu, a listy idą dwa miesiące, że osiedli gromadą w stepach, mają ziemię i okiem zasięgną, pobudowali domy, gospodarzą, wznoszą kościoły i dobrze im się wiedzie.

Parę czasów temu Wosiów młodzian, Sebastian, co to chodził do szkół w Opolu i duży się nauczył, bo już nawet po niemiecku rozmawiał, ku wielkiemu podziwowi całej wsi — wyjechał także do tej Ameryki, tylko w inną stronę, do jakiejś Brazylii położonej po tamtej stronie słońca. Nadeszły od niego listy, jeden i drugi, i z nich ta nowa nuta, snująca się po polach Siotkowiec.

I oto po znowu zimowych niekiedy gospodarze będą tu orali, siali i żęli po raz ostatni.

Ale nie smutek i żal biją z słów rozstania. Także ci szeptem córka na wydaniu, gdy jutro wesele, a ona bierze rozłąkę z domem rodzicielskim. Także bije serce u każdego dziecka, gdy wyrósłszy w lata, opuszcza ojczyznę stulecie.

Takie jest prawo życia. 16 redzin siołkowickich — to ptaki na odlocie, próbujące skrzydeł. Polecą, by podbudować sobie nowe gniazda.

NIK.

NARADY w Waszyngtonie

Współpraca gospodarcza

Minister Aranha spędza w Waszyngtonie czas na naradach głównie handlowych. Potrwają one jeszcze do końca miesiąca, co prez. Roosevelt udał się na manewry loty wojennej na Atlantyku.

Mówi się, że Stany Zjedn. udzielią Brazylii pożyczkę 250 milionów dolarów (5 miliardów mil-rejsów) na rozbudowę gospodarczo-handlową. Równocześnie wypracowywane są plany współpracy gospodarczej między obu krajami.

Współpraca trzech państw

Do przyszłej współpracy ma zostać wciągnięta i Argentyna, czyli powstałby blok trzech państw wzajemnie się uzupełniających i wspierających gospodarczo. Znawcy tak rozumują:

Brazylia sprzedaje Stanom Zjedn. o wiele więcej, niż od nich kupuje. Stany Zjedn. przywożą z Brazylii w ubr. towarów za 98 mil. dol., a wywożą do niej własnych produktów tylko za 62 mil. dol. Z Argentyny jest inaczej. Sprowadziła ona w 1938 r. ze Stanów Zjedn. towarów za 77 milionów dolarów, a wywoziła do nich swe produkty za 40 mil. dol.

Gdy zatem Brazylia pozostanie nadal odbiorcą pszenicy i mąki argentyńskiej w kwocie 25 milionów dolarów rocznie, to Argentyna za otrzymane od Brazylii pieniądze może powiększyć waleń swój handel ze St. Zj., a półn. Ameryka, rozporządzając własnymi, obywatelami możliwościami, postara się tak o zwiększenie zakupów w Brazylii i Argentynie, jak też i o zaopatrzenie obu krajów w wyroby swego przemysłu.

Zdanie min. Aranha o demokracji

Minister Oswaldo Aranha miał na jednym z bankietów w Waszyngtonie przemówienie do 400 dziennikarzy. Złożył przed nimi wyznanie demokratycznej republiki brazylijskiej i tak mówił:

Państwo nie jest celem samo w sobie. Jest ono tworem ludzkim, który ma człowiekowi pomagać, służyć mu i zabezpieczać jego najwyższe interesy. Państwo ma współpracować, by pomnażać dobro kulturowe narodu i przekazywać go w stanie wzrastającym w ręce przychodzących pokoleń.

Państwo, jako służka człowieka, nie może zastąpić gospodarza ani go czynić niewolnikiem, narzucając mu wiarę i opinię.

Bolszewizm, faszyzm i nazyzm są tylko różną nazwą dla materialistycznego pojmowania życia, które chce zastąpić Boga przez państwo, wyniesione do najwyższych dążeń człowieka. Kierunek ów nie jest nowym, bo pojawia się we wszystkich okresach upadku historii powszechnej. Pojawił się na nowo w Europie i Azji, skutkiem przeludnienia w niektórych krajach, gdzie jedni przeciw drugim starają się utrzymać poziom dostatku materialnego.

Stypendia Holenderskie

Ministerstwo wychowania w Rio otrzymało od holenderskiej akademii prawa międzynarodowego w Hadze zawiadomienie, że akademia owa utworzyła na rok bieżący 15 stypendiów po 200 guldenów dla studentów z zagranicy, którzy zechcą pogłębić swe wiadomości w tej dziedzinie wiedzy. Z Brazylii może wyjechać dwóch studentów.

OBRAZEK Z WASZYNGTONU

Prezydent Roosevelt przemawia w parlamencie do posłów, odczytując orędzie. Rzecznik dzieje się w senacie, bo za nim, za stołem prezydyjnym siedzi wiceprezydent republiki Garner, który jest równocześnie prezydentem senatu. Jest to zwyczajem republik amerykańskich, że wiceprezydent państwa jest przewodniczącym senatu, tak było i w Brazylii do roku 1937. W republikach typu europejskiego (Francja, Polska) prezydent państwa nie ma zastępcy, a przewodniczący (marszałek) senatu nie pełni żadnych funkcji władzy wykonawczej. — W kongresie i senacie północno-amerykańskim zasiadają także posłowie polskiego pochodzenia. Jak pisaliśmy, prez. Roosevelt ogłasza corocznie orędzie do narodu o święcie Kazimierza Pułaskiego, ku czci bohatera polskiego, dowódcy kawalerii St. Zj., który padł na polu bitwy w walce o niepodległość Ameryki.

ARGENTYNA ZABIEGA O 5 TYSIĘCY ROBOTNIKÓW BRAZYLIJSKICH

Prowincja argentyńska Corrientes ma kłopot: zbiory ryżu za pasem, a brak robotników do żniw. Obliczają, że tamtejsze pola ryżowe zajmują w tym roku przestrzeń 15 tysięcy hektarów i że do zbiorów potrzeba będzie na miesiące marzec i kwiecień 12 tysięcy robotników. Takiej liczby pracowników rolnych Corrientes nie posiada. Wolne ręce odpłynęły do Czako, na zbiory bawełny, które są popłatne, i do Entre Rios, Sta Fe oraz prow. Ps. Aires na zbiory kukurydzy.

Korrientyńscy plantatorzy ryżu zamysliają w tym położeniu zwrócić się do rządu o sprowadze-

nie 5 tysięcy robotników z brazylijskiego stanu Rio Grande. Są to kraje sąsiadujące z sobą, odgraniczone rzeką Urugwajem, wodami którego prowadzi granicę państwowa.

Dla ułatwienia imigracji brazylijskiej, korrientyńscy wskazują na potrzebę zwolnienia robotników riograndeńskich od opłat paszportowych. Wiza argentyńska kosztuje obecnie po 125 pezów od osoby (około 600 mil-rejsów). Pięć tysięcy riograndeńskich robotników musiałoby, wedle dzisiejszych przepisów, zapłacić za wizy kwotę 600 tysięcy pezów (około 3 milionów mil-rejsów),

który to wydatek musieliby ponieść plantatorzy, a potem odbić go na produkcję przez podniesienie ceny ryżu.

Podobnie domagają się oni zniżki w opłatach kolejowych dla imigrantów z Rio Grande.

Wiadomość tę czerpiemy z argentyńskiego dziennika „La Prensa”, który wskazuje ponadto po-

Przed wyborem papieża

Konklawe

Konklawe, czyli tajne zebranie kardynałów dla obrania nowego papieża rozpocznie się dn. 1.3, a jeśli kardynałowie południowo-amerykańscy, którzy przybędą ostatni, zdążą wcześniej, to zaraz po ich przyjeździe.

W odcięciu od świata

Konklawe trwa przy drzwiach zamkniętych i opieczętowanych, tak że nikt z jego uczestników nie może porozumiewać się ze światem zewnętrznym. Część pałacu watykańskiego, przeznaczona na ten cel, jest już przebudowana i gotowa.

237 ludzi

Razem z 62 kardynałami zostanie zamkniętych w owym pomieszczeniu 175 innych osób, potrzebnych do przeprowadzenia konklawe. Każdy kardynał ma prawo wiaźać z sobą sekretarza i służącego, co daje razem 124 osób. 50 innych ludzi, to marszałek konklawe z pomocnikami, nistrze ceremonii, spowiednicy, lekarze i aptekarze (kardynałowie są ludźmi w podszłym wieku), kucharze, pomywacze talerzy, podający do stołu, golarze, strażacy ogniowi, kominiarze, budownicy, cieśla, murarz i zaprzędca win.

Znak przy pomocy dymu

Konklawe zabiera z sobą kominiarzy, i to pięciu. Na co są oni kardynałom potrzebni? Kominiarze pełnią ważną rolę jedynych łączników świata z zamkniętym zgromadzeniem. Po każdym głosowaniu wrzuca się kartki do komina, aby je spalić. Jeśli kardynałowie nie ujedniali się i głosowanie było daremne, do spalanych kartek dodaje się wilgotnej słomy, a wtedy nad Watykanem ukazuje się słup czarnego dymu, jako znak dla ciekawskich, że papież jeszcze nie wybrany. Komin ma wysokość 35 metrów i musi być utrzymany w należytej czystości.

Głosowanie

Przed każdym głosowaniem odbywa się nabożeństwo, a głosowanie samo odbywa się w kaplicy Sykstyńskiej. Trwa to dwa razy dziennie tak długo, dopóki dwie trzecie kartek nie zawiera tego samego nazwiska. Przy obecnym obiorze nowy papież będzie musiał otrzymać najmniej 42 głosy. Po ukończeniu obioru wrzuca się kartki w ogień, a do ognia dodaje się wiązkę suchej słomy. Jasny dym nad kominem obwieszcza wtedy Rzymowi, że wybór papieża został dokonany

Z Chile

Prezydent republiki chilijskiej Zaurre Cerda zwiedził ponownie miejscowości nawiedzone zęśieniem ziemi, aby poznać potrzeby mieszkańców i znaleźć środki zaradcze.

W mieście Gaicannes zebrała się na powitanie wszystkich ludność, ustawivszy się na rynku. Od nocy trzęsienia ziemi narodziło się tu 90-ro dzieci, których gromadny pokaz przed prezydentem stanowił sensację dnia. Dzieci te wraz z matkami są pod opieką rządu i chowają się zdrowo.

Jeden z nowonarodzonych chłopczyków nosi imiona Juan Terremoto („Jan Trzęsienie Ziemi”). Dano mu to imię na pamiątkę, ponieważ przyszedł na świat owej nocy, gdy miasta chilijskie waliły się w gruzy. Tak matka, jak dziecko wyszli cało z obieży i są zdrowi.

Prezydent Cerda zamierza złożyć oficjalną wizytę Argentynie, aby podziękować za doznaną od niej dobrą, sąsiedzką pomoc.

Z Hiszpanii

Polska uznała rząd powstańczy w Hiszpanii. Wyczołgała postać przy rządzie republikańskim, a ma mianować wkrótce postać przy rządzie gen. Franka.

Po stronie republikańskiej brak jednoci. Były prezydent Azana zagroził zerwaniem stosunków z Madrytem i Walencją, jeśli nie wejdzie w układy pokojowe z powstańcami.

Trzeba zapobiegawczo się przybyzami brazylijskimi przez władze argentyńskie, aby nie padli ofiarą wyzysku, jak to nieraz bywało w przeszłości.

Zapamiętaj

**dobrze
ten
znak**

Jest to godło znanej i cudownej maści

Pomada Minancora

Jest to najlepsza maść, która leczy wszystkie rany na skórze ludzkiej, a ma nawet zastosowanie u bydła

NAD MINANCORĘ NIEMA LEPSZEJ POMADY

Farmacja Cruz w Avaré, stan S. Paulo wyleczyła pomadą MINANCORA wrzody, których nawet preparat 914 nie zdołał być usunąć. Pani Carolina Palhares z Joinville wyleczyła jednym pudełkiem ranę, zadawnioną od 9 lat. Były setki podobnych uleczeń.

POMADA MINANCORA jest w użyciu w szpitalach domach zdrowia i klinikach lekarskich.

WAŻNE Prawdziwą POMADĄ MINANCORĄ nie jest nigdy sprzedawana inaczej, jak tylko w pudełkach oryginalnych z godłem, jak wyżej. Odrzućcie naśladowców! Żądajcie tylko MINANCORY prawdziwej, w pudełku oryginalnym.

Uważajcie dobrze przy zakupnie!

Jest to produkt Laboratorios „Minancora”, Joinville

Imperial Pilsen, Atlantica Extra i Pilsen Nacional

Z BROWARU ATLANTICA mają wszędzie pierwszeństwo

Wiadomości Parańskie PARANA W RIO

Interwentor parański Manoel Ribas znajdował się w Rio, w sprawach naszego stanu. Nie był on tam sam jeden z interwentorów bo równocześnie bawi w stolicy republiki pięciu jego kolegów, wśród nich interwentor paulistański, a interwentor riograndeński zapowiedział swój przyjazd w w krótkim czasie. Swego czasu projektowano nawet odbyć ogólny zjazd interwentorów stanowych, co wszelako, wobec częstych ich kontaktów osobistych z centralnymi władzami, nie będzie prawdopodobnie skutecznym.

Interwentor Ribas miał główne narady z ministrem rolnictwa, dr. Fernandem Costa, któremu przedłożył próbki włókna banana nowego, nowe wyroby lniane. Cieszymy się, że praca osadników polskich, którzy przywieźli z sobą znajomość uprawy lnu i tkania płócien, znajduje w dalszym ciągu uznanie u władz. Len i jego przetwory mogą stać się dla naszego stanu istotnie źródłem poważnych dochodów.

Osobno minister Costa był obecnym na wyświetleniu filmów parańskich, które obrazują rozwój gospodarczy stanu. Są to obrazy wzięte z plantacji pszenicy, przedsiębiorstw przemysłowych, budowy dróg, znane z pokazów w Kurytybie.

W sobotę dn. 18.2 wrócił interwentor Ribas do Kurytyby i objął z powrotem urządowanie.

ROLNICY POLSCY na Wyspie Kwiatów w Rio

Dnia 17.2 odbyło się w Rio posiedzenie federalnej Rady dla imigracji i kolonizacji, któremu przewodniczył kapitan fregaty Attila Monteiro Aché. Był obecnym obserwator stanu S. Paulo p. Andrade Muller.

Na zebraniu tym radca Dulphe Pinheiro Machado zawiadomił obecnych o położeniu, w jakim znajduje się garść rolników polskich, którzy przebywają obecnie na Wyspie Kwiatów.

Przedstawił on próbę o stosowne zarządzenia, co też uchwalono.

Opleka nad imigracją żydowską

Do Rio przybył okrętem niemieckim „Monte Arkemio” Willy Israel Rosenthal, inspektor imigracji żydowskiej. Zapytany przez dziennikarzy oświadczył, że zadaniem jego jest nadzór nad żydami, przybywającymi do Ameryki południowej.

Wszyscy dziennikarze muszą posiadać książeczki pracy

W kuryt. urzędzie pracy odbyła się w ub. tygodniu narada inspektora pracy z przedstawicielami przedsiębiorstw dziennikarskich w sprawie wprowadzenia w życie nowego dekretu o pracownikach dziennikarskich, obowiązującego w całej Brazylii. Byli obecni dyrektorowie i wydawcy dzienników „Gazeta do Povo”, „O Dia”, „Diario da Tarde” i „Correio do Paraná” oraz wydawca „Gazety Polskiej” p. Paweł Nikodem. Wydany niedawno dekret federalny zobowiązuje wydawnictwa do zarejestrowania wszystkich pracowników redakcyjnych. (Dotychczas rejestracji podlegali tylko pracownicy drukarscy i administracyjni) Po wymianie zdań ustalono, że zanim nadejdą księgi z ministerstwa w Rio zapowiedziane w dekrete, wszyscy dziennikarze w oznaczonym terminie powinni wyciągnąć w departamencie pracy tzw. „książeczki pracy” (carteiras profissionais). Bez tych książeczek redaktorzy i pracownicy redakcyjni nie będą mogli wykonywać swego zawodu, za co wydawnictwa są odpowiedzialne przed władzami.

Odwiedziny

W tych dniach odwiedził nas w redakcji p. Alojzy Szlachta, a

Most na rzece Tubarão Na rzece Tubarão, w połud-

niowej części pomorza Św. Kat. zbudowano most żelazno-betonowy, którego otwarcie nastąpiło w ub. tygodniu. Most ma długości 140 metrów koszt jego wynosi 650 tysięcy milrejsów. W uroczystości otwarcia wziął udział interwentor stanowy dr. Nereu Ramos wraz z przedstawicielami władz stanowych, federalnych i municypalnych.

Przywóz pszenicy wzbroniony

Spowodu silnej konkurencji, z jaką spotyka się krajowa pszenica w południowych stanach, rząd za pośrednictwem ministerstwa rolnictwa, wydał zakaz przywozu pszenicy z zagranicy, dopóki zapas krajowego produktu nie zostanie wyczerpany. Dekret oczywiście stracił rację bytu z chwilą, gdy produkt krajowy wyczerpie się, bo w ten czas dozwolony będzie wolny ale i konieczny.

Orkan nad Antonina

Dnia 16 b. m. w czwartek, groźny huragan nawiedził część pomorza parańskiego z Antonina, wyrządzając bardzo poważne szkody. Całe śródmieście zostało mniej lub więcej uszkodzone; magazyny firmy João Cordeiro oraz Luiza Valente zostały zrównane z ziemią. Kilkanaście osób padło ofiarą burzy pod walącymi się murami domów i zapadającymi dachami. Gdy pierwsza wiadomość o nieszczęśliwym doszła do Kurytyby, w tej chwili wyruszyła pomoc, złożona ze straży ogniowej, oddziału policji stanowej oraz kilku lekarzy. Rannych zaopatrzono na miejscu, a tych, którzy odnieśli cięższe pokaleczenia, przewieziono do Kurytyby.

Włókno z drzewa bananaowego

Interwentor Manoel Ribas bawiący w Rio de Janeiro, przedstawił prezydentowi republiki różne wyroby z włókna bananaowego, które jak się okazało, może zastąpić w zupełności włókna sprowadzane z zagranicy.

Dyrektor kolei

W czwartek 16 b. m. przyjechał do Kurytyby z Rio de Janeiro, pułkownik Tiburcio Ca-

valcanti zamianowany ostatnio dyrektorem linii kolejowej Parana — Santa Catarina.

Wystawy hodowlane

W najbliższej przyszłości Parana weźmie udział w dwóch wystawach hodowlanych. Dnia 15 lipca w 8-miej krajowej wystawie hodowlanej i produktów hodowlanych w Rio de Janeiro a nadto w 2-giej wystawie produktów hodowlanych w Ponta Grossie, w szkole pracowników rolnych im. Augusta Pracownika.

Nowe lotnisko

Minister komunikacji, generał Mendonça Lima zatwierdził w Rio de Janeiro plan na budowę lotniska w Św. Mateuszu w Paranie.

Żywcem pogrzebany

Do Barra Bonita w póln. Paranie przyjechał na zarządzenie miejscowego prefekta specjalny dyliżans z Jacarezinho, by zabrać do szpitala zakażone trędem osoby, których w tej stronie, niestety, nie brak. Z lazarety Cauna w Cambará zabrano po drodze 3 chorych, między którymi 34 letnią kobietę japońskiego pochodzenia, Ezaki Shizi. Gdy wóz przybył do Barra Bonita, prefekt odkrył przypadkiem wstrząsające zabójstwo, które było dotąd odkryte tajemnicą. Dowiedział się z ust Japonki, że spowodu nieuleczalnej choroby, na którą i mąż jej cierpiał, pochowała go żywcem, by tym sposobem uratować życie swoje i dzieci. Gdy gotowano się do bliźszego śledztwa dla wyjaśnienia okrutnego zabójstwa, Ezaki odebrała sobie życie, zażywając trucizny.

Pożyczka wewnętrzna

Rząd stanowy wyznaczył sumę 1.300.000 milrejsów na spłacenie części długu stanowego z wewnętrznej pożyczki. Z tej sumy, 800.000 milrejsów wyznaczono na spłatę losowania „apolis” w kwietniu a reszta, to jest pół miliona milrejsów pozostanie w skarbcu jako rezerwa.

CENY TARGOWE

Cukier biały rafin. kilo	1\$300
„ „ zwyczaj. „	1\$200
„ „ mullat. „	1\$000
Kawa mielona 1-a „	3\$200
Herva-matte „	1\$200
Ryż biały agulha kilo	1\$400
„ „ zwyczaj. „	1\$000 do 1\$400
Groch okragły „	500 do 1\$000
Fasola czarna „ nowa	\$600
„ „ paulista „	\$800
Mąka pszenna Lili worek	44\$000
Mąka pszenna „	1\$000
„ kukurydziana „	1\$500
„ manjokowa „	600 do 1\$000
Araruta „	2\$500
Masło bez soli „	10\$000
„ z Blumenau „	9\$000
Mięso wieprzowe „	4\$000
„ wołowe „	2\$000
Słonina „	3\$800
Smalec „	3\$800
Bacalhao „	5\$000
Wosk „	8\$000
Chmiel 100 gr. paczka	1\$200
Cazolina „ lata	33\$000
Nafta „	27\$000
Oliwa Bertoli „	14\$000
Oliwa Sol levante „	4\$000
Herbata Lipton „	7\$500
Wódka „ butelka	2\$000
Wino czerwone butelka	1\$500
Fasola czarna nowa kalg.	86\$000
Jaja tuzin „	2\$200
Cebula nowa a. „	7\$000
Kartofle nowe alk. „	6\$000

NAJWIĘKSZE ODKRYCIE dla Kobiety

FLUXO-SEDATINA

(REGULATOR VIEIRA)

Kobieta nie będzie więcej cierpieła

W 2 godzinach ustają kolki macierne.

Środek zastosowuje się przy upławach, bólach perjo-dycznych, po porodzie, krwawieniu itd.

Środek uspokajający i wzmacniający.

FLUXO-SEDATINA jest zalecana przez 10,000 z górą lekarzy.

FLUXO-SEDATINA znajduje się wszędzie do nabycia.

KLINIKA DENTYSTYCZNA

WINCENTY FLENIK

CHIRURG-DENTYSTA

wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres dentystyki

Specjalność: Wyrwanie zębów bez bólu, leczenie fistu i innych komplikacji jamy ustnej. Wprawianie sztucznych zębów

CENY PRZYSTĘPNE

Godziny przyjęć: od 8—11 i od 1—6

Kurytyba — Rua Saldanha Maranhão, 593 — Paran

Relojoaria Progresso

Praca Tiradentes, 260

Obok sklepu Pedra Sameterko

Wszelkie naprawy zegarów oraz biżuterii wykonuje się z największą punktualnością pod gwarancją firmy. — Fabryka pierścieni-ków ślubnych.

Ceny bezkonkurencyjne. Uprasza się uważać na firmę: **RELOJOARIA PROGRESSO** — Pr. Tiradentes, 260

Telefon 2466

Kupuje złoto, placąc najwyższe ceny, upoważniony przez Bank Brazylijski

DR J. GELBERT

ADWOKAT

Sprawy cywilne i handlowe, ściągania należności, naturalizacja, uprawnienie pobytu cudzoziemców w Brazylii, legitymacja ziem przed rządem parańskim. — Ceny przystępne. — Mówi się po polsku. — Przyjmujemy sprawy z interiu. — BIURO: Rua Pedro Ivo nr. 211 Kurytyba

Zmiany w Polskiej Linii Okrętowej

Jak się dowiadujemy, biura sprzedaży kart okrętowych, które funkcjonowały w Rio oraz São Paulo pod firmą polskich agencji podróży (Agencia Poloneza de Viagens), zwinęły swą działalność. Były to oddziały warszawskiego Syndykatu Emigracyjnego i były urzędowymi biurami sprzedaży kart okrętowych na statki polskiej linii okrętowej „Gdynia Ameryka Południowa”. Otwarto je z początkiem 1936 r., równocześnie z uruchomieniem linii okrętowej. Przedstawicielstwo okrętów polskich przejęły i sprzedaż kart okrętowych do Gdyni uskutecznią odąd znane, międzynarodowe agencje morskie, w Rio firma Lampert & Holt przy ul. I de Marco 100, a w S. Paulo firma F.S. Hampshire & Co przy ul. Libero Badaró, 39. Zmiany te oznaczają, że w ogłoszeniu Polskiej Linii Okrętowej, jakie pomieszczamy stale na str. 3, tam też czytelnik znajdzie nowe adresy.

W Kurytybie i Porto Alegre przedstawicielstwa polskich okrętów pozostają bez zmian — i sprawują je nadal: w Paranie firma „Brazpol” (Emiliano & Mazurek), w RGRS „Sociedade Cooperativa Sulbraspol”.

Polskiej Linii Okrętowej, której nowy wspaniały reprezentant, statek motorowy „Sobieski” pojawi się wkrótce na naszych wodach, składamy przy tej sposobności szczerze życzenia dalszego rozwoju.

Zjazd w sprawie kawy

Dnia 16 b. m. udał się do Rio de Janeiro dr. João de Oliveira Franco, parański sekretarz skarbu, by wziąć udział w zjeździe reprezentantów stanów, które produkują kawę. Zjazd ten zwołał minister Souza Costa po powrocie z Montewideo.

Polecaj Gazetę przyjaciółom

MALA REAL INGLEZA **ROYAL MAIL LINE**

Sprzedaje się sztywne 3-iej klasy do Europy, jak: do POLSKI, ŁO. TWY, ITWY, ESTONII, CZECHOSŁOWACJI, JUGOSŁAWJI, AUSTRJI, RUMUNJI, BESARABIJI etc.

DATY ODJAZDU OKRĘTÓW ZE SANTOS

DO MONTEVIDEO I BUENOS AIRES		ZE SANTOS DO EUROPY	
H. PRINCESS	28 lutego	ALMANZORA	4 marca
ASTURIAS	5 marca	H. CHEFTAIN	6 marca
H. BRIGADE	14 marca	ASTURIAS	13 marca
ALCANTARA	25 marca	H. PRINCESA	18 marca
H. PATRIOT	28 marca	ALCANTARA	3 kwietnia
H. MONARCH	11 kwietnia	H. BRIGADE	3 kwietnia
		H. PATRIOT	29 kwietnia

MILLER, GODDARD & CIA LTDA
Rua Libero Badaró, 95 S. Paulo

ROYAL MAIL AGENCIES (BRAZIL) LIMITED
Rio de Janeiro Cx. p. 21 Santos Cx. p. 366

BANCO ALLEMÃO TRANSATLANTICO

KURYTYBA

Rua Marechal Floriano Peixoto, 31-41

Caixa Postal „N” — Adres tel. „Bancalemão”

FIKIE W BRAZILII:
Bahia — Porto Alegre — Rio de Janro — Santos — S. Paulo

Zakład Macierzy:
DEUTSCHE UEBERSEEISCHE BANK — Berlin

Postępujemy się tym bankiem we wszystkich transakcjach pieniężnych handlowych

Obsługa grzeczna, szybka dyskretna

LYCITATOR URZĘDOWY STANU PARANA

FRANKLIN SOARES JUNIOR

Rua Mar. Deodoro nr. 396

Biurowo otwarte od 9 do 11 i pół z rana oraz od 13 do 18 po poł. Przyjmujemy do sprzedaży na licytacji: towary, tkaniny, płótna, drobiazgi, maszyny, narzędzia do domowego użytku, radio, biżuterię zegarki, żelazo, wszelkie narzędzia, automobile, książki, meble pi-niorowe i imbiżurek.

ACADEMIA SUPERIOR DE COMERCIO DO PARANA

PARAŃSKA WYŻSZA SZKOŁA HANDLOWA

FISKALIZOWANA PRZEZ RZĄD FEDERALNY

Zawiadamiamy zainteresowanych, że rozpoczęliśmy już kurs przygotowawczy, egzaminy odbędą się w 2-giej połowie lutego. — Przyjmujemy uczniów i uczennice, począwszy od 12 roku życia.

Kursy buchalteryjne i bankowe (Guarda-livros e Perito-Contadores).

NAJLEPSZA SZKOŁA HANDLOWA W PARANIE

R. Com. Araujo, 276 — Telefon 1-1-5-3 — Kurytyba

Fachowcy potrzebni

Stelmach do robienia wozów. Najchętniej specjalista z Araukarii lub okolicy. Kandydaci bez długiej praktyki i bez świadectw nie będą brani pod uwagę.

Kowal z dobrą praktyką przy wyrobie pługów i kuciu wozów rozmaitych typów. Konieczne zaświadczenie dotychczasowej pracy (ciężła) i stolarni meblarskiej. Pożądani tacy, którzy znają nowe style a mają praktykę i doświadczenie.

Budowniczy Konieczne rysunki i fotografie prac wykonanych i zaświadczenie firm z Kurytyby lub S. Paula.

Złotnik z praktyką i świadectwami do polowania, niłowania, posrebrzania, oksydowania, chromowania, galwanizowania.

Garbarz dobry specjalista w wyprawianiu skór; trzeba przedstawić próbki swych prac i świadectwa.

Oferujemy piśmiennym z zyciorosem, odpisami świadectw, fotografiami, proszę nadesłać pod adresem:

KAZIMIERZ BALCEWICZ
I R A T Y — Parana

Podać swe wymagania i adres na odpowiad.

ZIEMIA NA SPRZEDAŻ

230 akrów ziemi pod uprawę, 20 klm. od Malletu, przy drodze do Cruz Machado. Posiada las, faxinal i kapo-airy. Cena 25 kontów za gotówkę.

Wiadomości udzieli: Dr. Ludwik Woiski, rua Brigadeiro Fren-
cd, 1488 — Kurytyba.

GABINET ELEKTRO-DENTYSTYCZNY

Lekarz dentysta — **MARIAN J. GONTARSKI**

Specjalność w wyrzynaniu i leczeniu zębów bez bólu. Technika nowoczesna sztucznych zszek z cieniobieniem i bez, mostki i t. d.

DIATERMIA, PROMIENIE L I RAFIOLETOWE I CZERWONE

Praca szybka, dokładna i gwarantowana. Wszelka higiena.

Ceny przystępne. Materiał pierwszorzędny.

Uwaga: sztuczne szczy od 130\$000. — Porady bezpłatne

PARANA **IRATI**

Fazenda Ribeirão Bonito

rozsprzedaje działki dowolnej wielkości od 10 akierów powyżej, płatne w trzech rocznych ratach. Ceuza za akier 135\$000 wraz z pomiarem i przepisem własności. Zadnych innych kosztów.

NAJLEPSZE ZIEMIE W DORZECZU IVAI

obok kolonii federalnej Candido de Abreu. Wysokość ponad poziom morza od 500 do 800 metrów

Tytuł własności pełnej gwarancji

Klimat zdrowy. To nie kolonizacja i niema agentów!

Informacji udzielają:
HORACIO VARGAS — Ponta Grossa, Rua Barão do Serro Azul, 88
HRABIA LAGUICHE — Candido de Abreu, Paraná

Z S. Paulo i Rio

Filia „Gazety Polskiej“ w S. Paulo:
J. M. HOLESKI
rua João Teodoro nr. 194

Jak się rozwija S. Paulo

Znane jest powiedzenie o miastach amerykańskich, że rosną one, jak grzyby po deszczu. Twierdzenie owo odnosi się do stolicy paulistańskiej, rozrastającej się z roku na rok w szalonym tempie.

Gdy dziś S. Paulo liczy, wedle danych „Giełdy nieruchomości“ okragło 150 tysięcy domów, to w 1850 r., a więc ledwo przed 90 laty, było tu budynków ledwie 1,300. Ówczesne S. Paulo było miasteczkiem tej wielkości, jak wiele dzisiejszych miejscowości, położonych w dalekim interiorze i zapoczątkowywujących dopiero swe życie. W ciągu najbliższych 10 ciał lat cyfra ta podwoiła się, a po 20 latach, czyli w 1870 r. liczymy już w S. Paulo 3,250 domów a w nich 23 tysiące ludności.

Skutkiem imigracji, przeważnie włoskiej, miasto wzrasta dalej bardzo szybko, a największy skok naprzód czyni w latach 1890 — 1900, kiedy liczba domów wzrasta z 10 tysięcy na 22 tysiące, a cyfra ludności pomnaża się w czwórnasób, bo z 60 tysięcy na blisko ćwierć miliona.

Później przyszła wielka wojna, ale nie zahamowała rozmachu stolicy bandeirańskiej. To też w 1920 roku S. Paulo ma już 600 tysięcy mieszkańców i 75 tysięcy domów. Odtąd zaczyna się okres, gdy w S. Paulo powstają już nie domy pojedyncze, ale całe ulice wyrastają naraz, jak z pod ziemi. Rok 1935 zastał miasto z liczbą 125 tysięcy domów i 1,120,000 głów. Z końcem roku 1938 naliczono już domów 150 tysięcy.

Ze spraw naftowych

Nad sprawami naftowymi w Brazylii czuwa powołany do tego celu urząd naftowy, zwany „Radą olejów mineralnych“. Do instancej tej zwróciła się pewna Brazylianka z zapytaniem, czy może posiadać akcje w przedsiębiorstwach naftowych. Zapytująca jest Brazylianką z urodzenia, zamężną za obywatelstwem, naturalizowanym w Brazylii. Otrzymała urzędową odpowiedź, że może posiadać akcje przedsiębiorstw, wierzących za naftą — nie wolno jej jednak posiadać akcji w rafineriach, czyli zakładach, które oczyszczają ropę.

Ruch turystyczny

Dla podtrzymania ruchu turystycznego z zagranicy do Brazylii i rozwinięcia go dla korzyści kraju, federalna Rada imigracji wypowiedziała się za ułatwieniami, które mają być stosowane do rzeczywistych turystów.

Przemysł skóry

Przemysł skóry w Brazylii przechodzi ostatnio przez okres zastój. Prezes syndykatu skórnego w S. Paulo, Antonio Devisatti wykazał, że w roku ubiegłym wyrobiono w Brazylii tylko 15 milionów par obuwia, co przy 45 milionach ludności, wynosi ledwie jedną parę na troje ludzi. Zdaniem przemysłowców skórnym, zastój w ich gałęzi pochodzi nie z nadprodukcji

i przeładowania rynku skórą lub obuwiami, lecz z małej siły zakupna szerokich warstw obywateli. Licząc po jednej parze obuwia rocznie na każdego mieszkańca, Brazylija powinna sportrzebować trzy razy więcej skóry, niż obecnie.

Falszerze stempli

Są różnego gatunku ptaki błękitne, co to ani się, ni orzą, a bierają. Najbardziej pospolity rodzaj, to prosty złodziej. Inni wydrwigrosze nie są też niczym innym, jak złodziejami, tylko że szeroko rozgałęziony ten zawód przywłaszczania sobie cudzego mienia ma różne stopnie i dziedziny działania. Jednym ze szczególnych w owej drabinie złodziejskiej jest — falszerstwo. Sprytna to cma, działająca tylko w ukryciu i nie lubiąca światła dziennego. Taki paniczek fałszuje najczęściej czekki bankowe, podpisy i sumy na nich, a nadto papiery wartościowe, pieniądze papierowe i z kruszcu, czasem dyplomy naukowe i stemple państwowe.

W S. Paulo przyłapano świeżo niejakiego Olynthode Oliveirę, przy którym znaleziono fałszywe stemple federalne (znakci skarbowe, które nalepiamy na kwiatkach, podaniach, przy opłatach skarbowych) na sumę blisko 50 kontów. Na zapytanie, skąd ma te stemple, odparł z najuwierniejszą miną, że znalazł je pewnego razu w tramwaju. Choć zaklinał się „słowem honoru“, policja nie chciała uwierzyć w cudowny wypadek i poczęła badać przeszłość człowieka, tak zasobnego w stemple. Okazało się, że jest to zawodowy falszer. Swego czasu puszczał już w obieg fałszywe pieniądze i został skazany na więzienie, lecz uciekł — i wrócił do dawnego zawodu. Tym razem policja próbuje zapewne dobrze zamkować w drzwiach i krat w oknach od celi, w której Olynthode otrzymał

bezpłatne pomieszczenie z wiktem i opierunkiem.

Pożar oszukańczego magazynu

W mieście paulistańskim Jaboticabal nocą onegdajszą zauważono zaczątek pożaru w magazynie kawy, należącym do niejakiego Salvadora. Straż nocna przybyła szybko na pomoc i powiodło się zdusić ogień w zarodku. Przy gaszeniu zauważono wszczako, że palące się worki z kawą były przesycone naftą. Powzięto podjęcie i zaareztowano właściciela, który przyznał się, że istotnie, sam podłożył ogień. Depozyt był ubezpieczony na 400 tysięcy milrejsów, a był pusty, właściciel byłby się zatem obowiąz dostać na szkodę kompanii asekuracyjnej.

Krew w więzieniu

„W więzieniu jest bezpiecznie, nie grozi tu niebezpieczeństwo życia“ — tak zwykli mawiać na pocieszenie gangsterzy amerykańscy, gdy się znajdują za kratami. Mogą tak mówić oczywiście tylko ci, którym nie grozi krzesło elektryczne. Po poniższym wydarzeniu, jakie zaszło w Santos, trudno nam będzie jednak uwierzyć zapewnieniom choćby najlepszemu przestępcy, który czeka na wypuszczenie. W Santos siedzi w więzieniu José Bueno, a ma na sumieniu morderstwo. Jakby mu tego było mało, chciał za kratami popisać się nowymi krwawymi wyczynami. Tamtej niedzieli przyszła doń w odwiedziny żona. Morderca był zbrojny w nóż, który niewiadomo jakim sposobem dostał do ręki, i rzucił się na swą połówkę, zadając jej bez najmniejszego powodu kilka głębokich ciosów pod żebrą. Na krzyk pożegnanej kobiety przybieł strażnik z innym więźniem, odsiadującym lżejszą karę

— lecz i oni zostali sztyltem. Zbroczony krwią zbrodniarz stanął, jak zwycięzca, na podwórzu więzienia i podniósłszy nóż, groził wielkim głosem każdemu, kto śmiałyby się zbliżyć. Dopiero podstępem i siłą w kilku ludzi udało się Buena rozbroić i zamknąć z powrotem w celi. Trzy pokiereszowane ofiary odwieziono w ciężkim stanie do szpitala. Pierwsza bójka karnawałowa

Przy ul. Teodoro Sampaio w S. Paulo zapowiedziana była na poprzednią niedzielę tzw. „batalia konfeti“, jedna z zabaw ulicznych, poprzedzających główne występy karnawałowe. Na ową walkę papierową stawili się dwie grupy konkurencyjne i przeciwnie sobie. Jedną zwała się „Mocidade de L. vapés“, a druga „Czerwony goździk“. Zamast obrzucania się barwnymi papierkami i zlewania perlumami, przyszło wśród tańców ulicznych, okrzyków i piosenek najpierw do wrogich okrzyków, wymyślań, odgrzań, później do kulaków, a wreszcie do wybijania zębów. Przywołano policję, przed którą obie strony nieprzyjacielskie podały co żywo tyły, uciekając niepysnie z placu boju. Na bruku pozostało tylko dwóch rannych ludzi, których trzeba było odwieźć do szpitala.

Na wybór papieża

Okretem włoskim: „Neptunia“ wyjechali do Europy dwaj kardynałowie południowo-amerykańscy, mianowicie arcybiskupi Leme i Copello, pierwszy z Rio, drugi z Bs. Aires. W Gibraltarze wsiadł na tenże statek kardynał O'Connell z Bostonu. „Neptunia“ stanie w Neapolu dnia 1.3. Stąd udadzą się arcybiskupi pociągiem pospiesznym do Watykanu, gdzie tegoż dnia rozpocznie się konklawe.

Z RIO GRANDE

Usuwanie nazw niemieckich

Donoszą ze stanu RGRS, że w municypium Cruz Alta usunięto niemieckie nazwy miejscowości, aby je zastąpić nazwami znacjonalizowanymi. W ten sposób siedziba dystryktu Neu Wuerttemberg zowie się odtąd Pindorama. Dystrykt Rincão Siifri otrzymał również nową nazwę, mianowicie „Al-

fredo Brenner“, a to na cześć zasłużonego obywatela tamtejszych stron.

Transport pszenicy krajowej

Obliczają, że trzeba będzie 7500 wagonów kolejowych, aby przewieźć pszenicę z tegorocznych zbiorów, ze środowisk produkcyjnych do młynów.

SKARB PODZIEMNY W ARGENTYNIE

odgłos fantastycznego zdarzenia w pampasach i wielomilionowym mieście

Niezwykły proces, który porużył opinię Argentyny, rozegrał się przed sądem w Buenos Aires. Dwaj bandyci zostali skazani niedawno za zamach morderczy na dwóch pasterzy na estancji, José Tuero i Viernesza Scardulle. Oskarżeni wyznali, że byli tylko płatnymi narzędziami nieznanymi im osób, od których otrzymali polecenie zgładzenia Tuero i Scardulle. Za to, że — udało się im znaleźć od dawna już poszukiwany i niemal legendarny skarb, zakopany przed 130 laty przez uciekającego hiszpańskiego wicekróla Argentyny markiza Sobremonte.

Przyrządek, który naprowadził Jose Tuero i Vieresa Scardulle na odnalezienie nagromadzonego złota, oraz dalsze ich przygody, omal nie zakończono śmiercią obydwu Bogu ducha winnych pasterzy, wyglądają jak wyjątek z sensacyjnej powieści awanturnej. Dnia 3 października 1935 r. wypasali Tuero i Scardulla obrzymie trzody bydła, należące do farmy bogacza argentyńskiego Alfonso Venado Tuerto w prowincji Santa Fé. Gdy przy zachodzie słońca znaleźli się nad strumieniem, przepływającym stępy w pobliżu

gościńca między prowincją Buenos Aires a Santa Fé, zauważyli na przeciwnym brzegu podmyty wodą, rozrzucony stos cegieł. Zdziwieni niezwykłym widokiem cegieł w takim pustkowiu, odsunęli je i ujrzeli wejście, prowadzące do podziemnej piwnicy. Parobcy nie zastanawiali się długo, lecz przygotowali z suchego drzewa i trawy pochodnie i weszli do dziury podziemnej, w której natrafili na drewniane schody. Korytarz zaprowadził ich do obszernego podziemia. Światło pochodni padło na trzy skrzy-

PETROLINA
MINANCORA

Niezawodna przy łupieniu i wypadaniu włosów. Robi włosy silnymi, jedwabistymi i perfumuje je. Najlepszy środek przy niedomaganiach skórnych w częściach owłosionych

we wszystkich aptekach i drogeriach

Wyrób Lab. „Minancora“ w Joinville

nie, zamknięte żelaznymi sztabami. Po godzinie wytrwałej pracy udało się pasterzom otworzyć jedną ze skrzyń. Trudno im było uwierzyć własnym oczom: skrzynia pełna była złotych monet. Gdy otworzyli drugą i trzecią skrzynię, okazało się, że skarb składał się nie tylko ze złotych monet, ale i z wszelkiego rodzaju złotych ozdób, tańcuchów, medalionów i pierścieni.

Tuero i Scardulla byli ludźmi uczciwymi. Nie pragnęli bynajmniej przywłaszczyć sobie znalezionej skarbu, lecz zamierzali oddać go rządowi, licząc na ustawowe znaleźne. Skądże jednak wiedzieć mieli ci prości ludzie, do jakiej władzy udać się należy? Ot, poprostu weszli do pierwszego gmachu publicznego w Buenos Aires, jaki się im nasunął: do kongresu. Stwożeni zwrócili się do woźnego, który był ubrany w mundur ze sznurami srebrnymi, i biorąc go za gospodarza tego pałacu, pokazali mu złotą monetę z r. 1800 i szczerze opowiedzieli mu, co ich tu przywiodło, prosząc o wskazówki.

Woźny słuchał z początku z niedowierzaniem, przybrał jednak minę urzędową. Nie dając poznac po sobie wrażenia, skierował ich do adwokata dra Martina komisarza rządowego, który wyda odpowiednie zarządzenia.

Tuero i Scardulla udali się pod wskazanym adresem. Dr. Martin, uprzedzony telefonicznie przez woźnego, zorientował się natychmiast, że kreole nie kłamią. Polecil im przywieźć skrzynie do jego mieszkania, za co obiecał im bardzo wysoką nagrodę, ale pod jednym warunkiem: mają o całej sprawie zachować zupełne milczenie.

Po kilku dniach wywiązali się parobcy z polecenia dra Martina. Drżącymi rękoma odebrali zaliczkę na nagrodę, 10,000 pezów, resztę mieli utrzymać, gdy dr. Martin załatwi pokwitowanie ministerstwa skarbu.

Po kilku miesiącach, gdy obiecano pokwitowanie, które miało nadejść pocztą, jakoś nie nadchodziło. Tuero i Scardulla zjawili się jeszcze raz u dra Martina. Ku swemu przerażeniu dowiedzieli się, że komisarz rządowy wyjechał już dawno w nieznanym kierunku zabierając ze sobą skarb i — woźnego parlamentu. Zrozumieli, że padli ofiarą oszustwa. Powrócił więc do swojej miejscowości rodzinnej, lecz tu czekała ich nowa, przykra niespodzianka. Zaczęli bandyci napadli na nich i zasypali ich gradem strzałów, na szczęście chybnym.

Za dr. Martinem i jego współpracownikami wszczęto pościg, a równocześnie wytropiono bandytów, których niedawno skazano. Po pełnomocniku rządu argentyńskiego dr. Martinie i woźnym parlamentu, którym udało się wywieźć skarb milionowej wartości, wszelki ślad zaginął. Taka to fantastyczna niemal historia legendarnego skarbu, zapelnia szpalty argentyńskich dzienników.

1 funt arg. papier.	\$ 20.25
1 „ „ „ złoty	36.25
1 dolar USA	432
100 franków francuskich	11.75
100 złotych polskich	61.00
100 milrejsów	217.5
100 pezów paragwajskich	130
1 pez urugwajski	1.58

Polecaj Gazetę sąsiadom

Casa Sordres casa das
GRAVATAS BONITAS
POR PREÇOS AO ALCANCE DE TODOS

Rua 15 de Nov. nr. 9 36 tel 909 KURYTYBA

Drukarnia „Baltica“ w S. Paulo
Wykonuje druki we wszystkich językach
Bilety wizytowe, handlowe, listy i koperty firmowe, blankiety, cyrkularze, plakaty, zaproszenia ślubne, katalogi, wogóle wszelkiego rodzaju druki.
Pozamiejscowym wysyła próbki druków za nadesłaniem na koszt przesyłki. Adresować:
TIPOGRAFIA BALTICA
Alexandre Bumbliis
Rua João Teodoro, 194 — SÃO PAULO
Tel. 4-2640

NIE ROB DOSWIADCZEN!!!
JEŻELI POTRZEBUJESZ OCZYŚCIĆ KREW
UŻYJ **ELIXIR DE NOGUEIRA**
Farmaceuta chemika — JOÃO DA SILVA SILVEIRA
Pokonuje SYFILIS we wszystkich periodach: WYRZUT, RANY WOGÓLE, REUMATYZM, ESZEMY.
Zalecany przez najlepszych lekarzy

PALACE HOTEL
KURYTYBA
Rua Barão do Rio Branco 62
Telefony 989 i 990
Caixa postal 469
70 POKÓI Z WODĄ ZIMNĄ I GORĄCĄ, 14 ODDZIAŁÓW Z ŁAZIENKAMI PRYWATNEMI, 2 WINDY, SALON DLA RESTAURACJI, HALL I BAR
UCHNIA PIERWSZORZĘDNA
Auta na stacji do dyspozycji dla gości
Właściciel:
Marcin Jaruga

SANGUE SANGUE
SANGUENOL
(Formuła niemiecka)
Jedynie lekarstwo w świecie z 8 środkami wzmacniającymi: fosfat, wapno, arsenik i Ld
Po 20 dniach użycia zauważa się:
1. Ogólny powrót sił i zwiększenie apetytu.
2. Całkowite zniknięcie bólów głowy, bezsenności i nerwowości.
3. Ustąpienie depresji nerwowej i wychudzenia u ptci obojga
4. Nabranie na ciele wagi 1-3 kilo.
SANGUENOL JEST WIELKIM WYNALAZKIEM NAUKOWYM — orzeczenie dra Manoela Soares de Castro.

GDYNIA-AMERYKA
Linje Żeglugowe S. A.
Linja Południowo - Amerykańska
LAMPOR & HOLT LINE — Rio de Janeiro
Komunikacja na naszej polskiej linii okrętowej odbywa się regularnie polskimi okrętami
Pułaski i Kościuszko
ROZKŁAD JAZDY JEST NASTĘPUJĄCY:

	PUŁASKI	PUŁASKI	PUŁASKI
Gdynia	—12-4	—12-4	21-4 —14-6
Kiel Holtenau	—11-4	—11-4	22-4 —13-6
Boulougne Sur Mer	9-4	9-4	11-6
Dakar	27-2 — 1-4	27-2 — 1-4	1-5 — 3-6
Victoria	24-3	24-3	26-5
Rio de Janeiro	8-3 —23 g	8-3 —23 g	10-5 —25-5
Santos	9-3 —22-3	9-3 —22-3	11-5 —24-5
Rio Grande			
Montevideo	12-3	12-3	14-5
Buenos Aires	13-3 —18-3	13-3 —18-3	15-5 —20-5

Informacje i sprzedaż kart okrętowych z Polski i do Polski skuteczniejszą:
LAMPOR & HOLT LINE LTD. — Rua 1. de Março, 100
RIO DE JANEIRO
F. S. HAMPSHIRE & Co. — Rua Libero Badaró, 39
SÃO PAULO
ORAZ AGENCJE:
FIRMA „BRAZPOL“ (EMILIANO & MAZUREK)—Av. João Pessoa, 71
Caixa Postal 111 — Telefon 1-7-6-1 — KURYTYBA
Soc. Cooperativa SULBRASPOL—Rua Siqueira Campos 1170—Cx. Postal, 246
PORTO ALEGRE

Ofiara Śląska

W sześćsetną rocznicę tragicznego poświęcenia

Kazimierzowe Dziedzictwo

Cenne ale i trudne zarazem dziedzictwo zostawił w spadku po sobie swemu synowi Kazimierzowi w r. 1333 Władysław Łokietek. Obejmowało ono jedynie Mało i Wielkopolskę, reszta ziem polskich pod obcym była panowaniem: na Pomorzu, Kujawach i w ziemi Dobrzyńskiej gospodarowali Krzyżacy, większość księstw śląskich i księstwo mazowiecko-płockie znajdowało się pod zwierzchnictwem czeskim. Niewielkie więc było państwo polskie w chwili obejmowania rządów przez nowego władcę, a do tego także bardzo słabe, wyniszczone długoletnimi walkami okresu dzielnicowego, wyczerpane uporczywą walką Łokietka o zjednoczenie.

Co gorsza, że nad tym niewielkim, słabym wtedy państwem polskim unosił się cień groźnego sojuszu dwu najpotężniejszych Polski sąsiadów: Czech i Krzyżaków! Wiązał oba te

państwa z sobą wspólnie dokonany zabór ziem polskich, zbliżała je do siebie obawa, aby zjednoczone państwo polskie nie zechciało się upominać o swoje. Dla obrony tej zdobyczy byli gotowi obaj Polski sąsiedzi w każdej chwili chwycić za broń.

W takich warunkach obejmował tron "młody, dwudziestotrzyletni Kazimierz, którego historia nazwać miała Wielkim. Nawet jego prawa do korony kwestionowali mu czeski Luksemburgowie, podnosząc swe własne do korony polskiej pretensje!

Zadania nowego władcy.

Jakież więc z tej sytuacji wynikały dla nowego władcy zadania i obowiązki? Było ich sporo! Trzeba było postarać się o możliwie szybkie oddalenie czeskich pretensji do polskiej korony, należało dalej prowadzić rozpoczęte przez ojca dzieło zjednoczenia Polski, trzeba było pomyśleć o odzyskaniu ziem zagarniętych przez sąsiadów: Ma-

zowsza, Kujaw, Dobrzyń, Pomorza i Śląska!

Czy miała Polska ówczesna na to potrzebne siły? Nie zastanawiał się nad tem nigdy Łokietek, często wbrew wszelkim rachubom i możliwościom na wszystkie strony prowadził walkę. Zmierzył jednak te siły i słabości Polski Kazimierz Wielki, porównał z potęgą sąsiadów. Na podstawie spokojnej, tuteżowej oceny ówczesnej sytuacji polskiej i międzynarodowej zrozumiał, że przede wszystkim za wszelką cenę utrzymać trzeba pokój z dotychczasowymi wrogami, nie dopuścić do wojny, na którą Polska ówczesna nie mogła sobie pozwolić bez obawy dalszych strat! W dniu 25 kwietnia 1333 przedłużył na rok zawieszenie broni z Krzyżakami, i równocześnie rozpoczął rokowania o nawiązanie przyjaznych stosunków z wrogami dotychczas Luksemburgami.

Związek sprawy Śląskiej z pomorską.

Porozumienie z nimi było Kazimierzowi potrzebne jednak nie tylko dla zapewnienia Polsce pokoju. Zależało mu na zgodzie z Luksemburgami i dlatego, że król czeski wraz z królem Węgier miał rozstrzygnąć jego spór z Krzyżakami. Od decyzji tych dwóch władców miało zależeć,

które ziemie polskie oddadzą Krzyżacy i na jakich warunkach. Mając zapewnione poparcie króla Węgier, musiał Kazimierz Wielki postarać się o psychologicznie usposobienie dla siebie króla czeskiego Jana Luksemburczyka, dotychczas najbardziej oddanego przyjaciela Zakonu.

Ale na drodze wyrównania stosunków między Polską a Czechami piętrzyły się niemałe trudności: pierwsza — to podnoszone przez Luksemburgów pretensje do korony polskiej, i druga to zabór przez nich Śląska. Trudności te należało usunąć. I w ten sposób sprawa Śląska, której załatwienie odsuwał Kazimierz Wielki w danej sytuacji na plan dalszy, związała się ze sprawą Pomorza — i to na szereg lat. Nie był to dla sprawy rewindykacji Śląska zbieg okoliczności pomysłowy!

Okazało się to już w czasie pierwszych układów polsko-czeskich, jakie w r. 1335 zaczęły się w Trenczynie. Wykorzystując bowiem sprytnie ówczesną sytuację Polski, szermując swymi pretensjami do korony polskiej zażądali Luksemburgowie wzajemian za wyzroczenie się żądań w tej sprawie rezygnacji Polski z księstw śląskich. Występujący w imieniu króla polskiego w

Trenczynie posłowie na warunki te się zgodzili, obiecując równocześnie, że postarają się o ratyfikowanie tego układu przez króla do 16 października 1335. Kazimierz Wielki usiłuje ratować Śląsk.

Kazimierz Wielki jednak umowy tej nie ratyfikował. Na zjeździe w Wyszehradzie w tym samym jeszcze roku za zrzeczenie się przez Luksemburgów pretensji do korony polskiej zapłacił jedynie pieniędzmi, a mianowicie olbrzymią kwotą 30 tysięcy kóp groszy praskich. Praw jednak do Śląska się nie zrzekł! Jednak fatalny dla Śląska związek jego losów ze sprawą Pomorza istniał w dalszym ciągu. Wyrok bowiem wyszehradzki, zwracający Polsce Kujawy i Dobrzyń, ale zostawiający w rękach Zakonu Pomorze, nie mógł zaдоволić Kazimierza Wielkiego, który też zaraz rozpoczął starania o jego unieważnienie, oddając sprawę do rozstrzygnięcia sądowi papieskiemu. Nie załatwiona w dalszym ciągu sprawa krzyżacka kazała nadal Kazimierzowi Wielkiemu zabiegać o dobre stosunki z sąsiadami, przede wszystkim zaś z Czechami. A ci ciągle nalegali na uregulowanie sprawy Śląska, na ratyfikację przez króla polskiego umowy trenczyńskiej!

Ale nietylko nierozwiązana nadal sprawa krzyżacka nagliła do wyraźnego oświadczenia się Kazimierza Wielkiego w sprawie Śląska.

Układ Czesko-Węgierski w sprawie Śląska.

Oto Czesi potrafili znaleźć jeszcze inny sposób nacisku na Kazimierza Wielkiego w sprawie Śląskiej. W dniu mianowicie 1 marca 1338 zawarty został układ między Karolem, królem węgierskim, a Karolem Luksemburczykiem, na mocy którego król węgierski obiecywał nie pomagać Kazimierzowi w odzyskaniu Śląska, a w razie objęcia tronu polskiego przez Andegawenów — do czego mieli im pomagać właśnie Luksemburgowie — nietylko nie będą dążyć do oderwania Śląska od Czech, ale nawet w razie dobrowolnego podania się książy śląskich w lenno ich nie przyjmą.

Misterna to była intryga! Wzajemian za obietnicę poparcia zabiegów Andegawenów o tron polski osiągnęli Luksemburgowie osamotnienie Kazimierza Wielkiego w sprawie Śląskiej! Co więcej, prawdopodobny jego następca na tronie polskim zgóry już zrzekał się Śląska na rzecz Czech!

(Dok. nast.)

Polak bohaterem Portugalii

Po upadku powstania listopadowego w 1831 r. wielu patriotów polskich w obawie przed zemstą władz rosyjskich wyemigrowało z kraju na zachód Europy. Przeważnie osiedlili się we Francji. Część zamieszkała w Portugalii, szukając tam nie tylko schronienia w tułaczce na obczyźnie, ale i zarobku. Gościnnie przyjęci przez Portugalczyków, emigranci polscy szybko żyli się z nowymi warunkami bytu i wielu z nich pozostało tam na zawsze, dochodząc niekiedy do wysokich stanowisk, odgrywając często dużą rolę w życiu państwa.

O podobnym fakcie przypomina na łamach liżbońskiego „Diário de Notícias” znany portugalski dziennikarz i historyk Roch Martin w pięknym artykule poświęconym pamięci „sławego Polaka w służbie portugalskiej”. Tym sławnym Polakiem jest Józef Chelmicki, emigrant z roku 1831, podporucznik Strzelców.

Młody Chelmicki po krwawym stłumieniu powstania polskiego — przez rząd rosyjski przybył do

Portugalii i zaciągnął się do wojska broniącego praw do tronu Dom Pedro. Bierze następnie udział w wojnie hiszpańskiej przeciw Karlistom. Przez pewien czas pełni służbę w koloniach. Rząd wyznacza go do parlamentowania z angielskim admirałem Parkerem podczas najazdu obcych wojsk do Portugalii. Pełni następnie podczas pokoju służbę cywilną.

W roku 1874 delegowany jest do Francji, Austrii i Niemiec w celu przeprowadzenia studiów nad organizacją wojska. Jako generał brygady dowodzi następnie okręgiem Faro, a przy schyłku życia otrzymuje dowództwo jednej z dywizji. Zmarł w sędziwym wieku w mieście Tavira, gdzie został pochowany.

Autor artykułu w gorących słowach kreśli życiorys Chelmickiego i składa hołd jego ofiarnej pracy dla dobra Portugalii, której dzielny Polak poświęcił niemal całe swe życie, nie mogąc służyć własnej ojczyźnie.

Na froncie katalońskim

Powstańcy zdobywają jedną ze wsi katalońskich, po zbombardowaniu ogniem z armat i samolotów

Zgon polskiego rzeźbiarza

P. A. T. Z Rzymu nadeszła wiadomość o nagłym zgonie na udar serca znakomitego polskiego rzeźbiarza Antoniego Madeyskiego. Zmarły artysta był wychowankiem krakowskiej szkoły sztuk pięknych. Przez pewien czas studiował w Wiedniu, a od 1898 roku osiadł na stałe w Rzymie. Z pośród dzieł wielkiego rzeźbiarza wymienić należy przede wszystkim słynne sarkofagi wawelskie królowej Jadwigi i Władysława Warneńczyka. W ostatnich latach Madeyski dokonał restauracji ołtarza w rzymskim kościele św. Stanisława. Na cmentarzu Timpo Vereno w Rzymie, znajduje się szereg wspaniałych grobowców dłuta zmarłego artysty, z których wyróżnia się zwłaszcza grobowiec znanego polskiego malarza Aleksandra Gierymskiego. Przed dwoma laty, Madeyski wykonał piękne popiersie kanclerza Zamojskiego, oliarowanego uniwersytetowi w

Padwie przez ambasadę polską w Rzymie. Wiele rzeźb znakomitego artysty zdobi muzea i prywatne kolekcje zarówno w Polsce jak we Włoszech. Madeyski przeżył lat 77.

Nowochrześcijańcy

P. A. T. Według doniesień prasy w Polsce, daje się zauważyć wzmagać się falę przechodzenia żydów na katolicyzm. Jako charakterystyczny objaw dzienniki cytują fakt wychrzzczenia się małżonków Jerzego i Marii Meyerów. Oboje pochodzą ze starych rodzin żydowskich, zdawna osiadłych w Polsce. Jerzy Meyer jest synem członka komitetu sygnagii warszawskiej, a jego żona wnuczka założyciela gminy żydowskiej w Warszawie, b. p. Teodora Toeplitza. Oboje małżonkowie liczą po przeszło 80 lat.

wzrastają i praca jego na roli staje się bardziej opłacalną. Troskę o zwiększenie produktów rolnych wzięły na swoje barki organizacje rolnicze i handlowe przy współudziale i pomocy rzą-

Oszust, przebrany za diabła

Z Wilna donoszą o aresztowaniu 37-letniego Feliksa Kowalskiego, mieszkającego osady Janowickie pod zarzutem sprytnego oszustwa i uprawiania szantażu. Kowalski przebrał się za „diabła” i udawał się o północy do samotnej wdowy po emigrancie amerykańskim 56-letniej Genowefy Krupienkowej, którą straszyl straszными mękami i jeszcze zwiększeniem mąk wobec znajdującego się w „piekle” jej męża Dominika. Sprytny djabł wyłudził od kobiety pieniądze w ten sposób, że polecał zakopować pieniądze koło młyna, znajdującego się niedaleko folwarku Krynica. Kobieta wykonywała prawie przez miesiąc rozkazy „nieczystej siły”.

Pewnego dnia zakopując „harcacz piekielny” za zbawienie duszy Dominika Krupienkowa spo-

tu w Polsce. Jako przykład wrastającego stale wywozu owoców pracy rolnika posłużyć może fakt wzmoczonego wywozu ziemniaków.

Grot a gipsowa.

We wsi Uhrynu pod Czortkower odkryto nie lawno grotę gipsową. Wzgórze o podstawie około 200 metrów kwadratowych i wysokości 170 metrów, okazało się złożone z gładów gipsowych, wśród których po usunięciu ziemi, odkryto korytarz, prowadzący do olbrzymiej groty.

Pończochy

Dzienniki informują, że do szeregu firm łódzkich północznych wpłynęły zamówienia od Sowietów i ze Stanów Zjednoczonych. — Dla łódzkiego przemysłu północzniczego otwierają się tym sposobem poważne możliwości wywozu.

Dobry wkład

Wybudowanie Gdyni kosztowało Polskę około miliarda złotych, a w ciągu 14 lat zaoszczędziliśmy, zawdzięczając posiadaniu własnego portu, na handlu zagranicznym dwa i pół miliarda złotych.

Z okazji 19-tej rocznicy zajęcia Pomorza i uzyskania przez Polskę dostępu do Bałtyku, dziennik „Polska Zbrojna” wskazuje, że tonaż polskiej floty handlowej przekroczył już 100 tysięcy ton. W ciągu 1939 r. przewidywany jest wzrost jej o 50 procent.

Okazja

Z powodu wyjazdu sprzedam fabrykę cukierków, dobrze montowaną, samą lub wraz z domem 12 x 20. W tym 7 pokoi dużych, salon na fryzjerski, na sklepik i oficyna, w której mieści się fabryka mrowana, wycementowana jest instalacja światła elektrycznego i kanalizacja wody. Dwie pralki na podwórku, i inne dobudowy. Niewielki ogródek i sporo drzewek owocowych. W razie potrzeby mogę nauczyć produkcji cukierków. Ulica General Alameda CASTRO, Parana. Informacja na miejscu. — Michał Federowicz

Budowa zapory wodnej na Sluży

Z wiosną rozpocznie się budowa wielkiej zapory wodnej na rzece Sluży niedaleko Hubkowa powiatu kostopolskiego, oraz zainstalowana zostanie elektrownia okręgowa, uruchomiona siłą spiętrzonej wody. Rzeka Sluż, wypływająca poza granicami Polski, wchodzi na teren Rzeczypospolitej na północ od miasta Korca, niedaleko wsi Szopy Leśniańskie. Stąd na przestrzeni 15-tu kilometrów od granicy polsko-sowieckiej do wsi Hubkowa płynie wśród skalistych, wysokich brzegów. Kostopolski wydział powiatowy wystąpił z projektem zorganizowania pod Hubkowem zbiornika, którego pojemność wyniosłaby przeszło 7,000 metrów sześciennych. Przewidywane spiętrzenie wody pod Hubkowem wyniesie sześć metrów, co pozwoli na zainstalowanie elektrowni o mocy 1,200 kilowatów. Elektrownia ta będzie

mogła wytworzyć 10,000,000 kilowatów rocznie i energia ta zostanie wykorzystana dla elektryfikacji powiatu kostopolskiego i części powiatów rówieńskiego i sarneckiego. — Koszta budowy zapory wodnej oraz elektrowni wyniosą przeszło 2,000,000 złotych.

Drobne wiadomości z Kraju

Skarb w pniu gruszy
We wsi Kozłowie pod Kamionką Strumikową wykopał jeden z gospodarzy pień przeszło stu-letniej gruszy i znalazł w ziemi srebrne monety z czasów króla Zygmunta III-go Wazy z widoczną datą 1623-go roku. Monety są trojańskiego rodzaju. Znalazca część skarbu rozdał a 20 sztuk złożył na posterunku policyjnym.

Ziemniaki
Gdy zwiększa się wywóz produktów rolnych, to rolnik odnosi dużo korzyści, bo ceny żywności

Materiały na ubrania, zagraniczne i krajowe. Zakład krawiecki i kooperatywa ubraniowa. Rua 15 de Novembro 369 Telefon 90-9 — Kurytyba

Pułk Strzelców opiekunem Szkoły

Do wsi Cygany powiat Borszczów przybyła delegacja pułku Strzelców Kaniowskich, która przywozła czapki i szaliki dla dzieci szkoły powszechnej. Ponadto delegacja wręczyła wójtowi gminy 700 złotych na urządzenie jednej sali w nowobudowanej szkole. Delegacja oświadczyła wójtowi, że pułk obejmuje stałą opiekę nad szkołą w Cyganach. Należy nadmienić, że pułk Strzelców Kaniowskich łączy ze wsią Cygany wspomnienia z czasów powrotu pułku do Polski po bitwie pod Kaniowem.

Dr. E. Tempki

LEKARZ
Pierwszy asystent 2-go Oddziału Kliniki Wewnętrznej Uniwersytetu Parańskiego. Były hospitant Szpitala polskiego. Specjalność: choroby serca i płuc. Klinika ogólna. Choroby skórne. Leczenie ran i żyłaków przez najnowsze metody.
Konsultorium: — Farmacja Guaira tel. 675 Rua Marechal Floriano 740 — Kurytyba. Od godz 10 do 12 i od 2 do 5. Rezydencja: — Av. Silva Jardim. nr. 285 Tel. 677.
Przyjmuje we zwania w dzieci i w noc

BANK

Francusko-Włoski

DLA POŁUDNIOWEJ AMERYKI

Kapitał fr. 100.000.000 Rezerwa fr. — 139.000.000.000
Centrala PARYŻ (Rue Halevy, 12)

FILIE w BRAZYLII: S. Paulo—Rio de Janeiro—Santos—Curitiba—Porto Alegre—Recife—Rio Grande—Bahia

AGENCJE: Araraquara, Barretos, Botucatu, Caxias, Espírito Santo do Pinhal, Jahu, Mocoo, Ourinhos, Paranaguá, Ponta Grossa, Ribeirão Preto, Rio Preto, S. Carlos, S. José do Rio Pardo, S. Manoel.

ARGENTYNA: Buenos Aires—Rosario de S. Fé. **CHILE:** Santiago—Valparaiso. **COLOMBIA:** Barranquilla — Bogota. **URUGWAJ:** Montevideo.

Bank Francusko - Włoski dla Południowej Ameryki przyjmuje depozyty dyspozycyjne i a vista, z wypowiedzeniem lub na stałe, płacąc dobre procenty. Bank prosi swą Szanowną Klientelę o informowanie się o każdej operacji bankowej — adresując zapytania do Filii w Kurytybie (Suursal em Curitiba — Rua 15 de Novembro 316), albo pod adresem jego agencji w Ponta Grossa i Paranaguá

Cześć Zastudze!

— List z kol. Oco obok Valões, Św. Kat. —

Dnia 31.1. opuścił naszą kolonię p. Andrzej Wal, długoletni nauczyciel w naszej szkole, subwencjonowanej przez rząd stanowy.

Opuszcza swą placówkę, na której przez osiem lat pracował wytrwale, jak żołnierz na posterunku. Tracimy w nim jednego z najlepszych pracowników na niwie społecznej. Z samozaparciem siebie pracował, aby kaganiec oświaty nieść do najzwyklejszego zakątka naszych stron. Wzorowy obywatel, wychował całe pokolenie na światłych ludzi. Sumienny i pracowity dokładał wszystkich sił, aby poziom oświaty dźwignąć wwyż. Dlatego zawsze cieszył się uznaniem swych władz, one to najlepiej oceniali świetne wyniki w postępiech dziatwy jemu poruczonej.

Co roku otrzymywał z Głównego Departamentu Nauczania w Florianopolis pochwałę — tak zwane „Termo de elogiamento”, gratulujące mu dobrego rezultatu nauczania.

Za zasługi poniesione w szkolnictwie rząd stanowy przyznał

mu emeryturę. Sam inspektor szkolny mówił: „Sinto tanto de perder na minha circunscricao um professor modelar”. Drugi głos podobnie się wyraził o pracy pana Wala: „Tenho muita pena, que um otimo mestre deixa a vossa escola”.

Powyższe słowa mówią same za siebie.

Pan Wal był nie tylko dobrym nauczycielem, ale prawdziwym opiekunem i kierownikiem naszej kolonii.

Nie było takiej kwestii, od której by się uchylał; na wszystko zawsze gotów, każdemu pomógł i doradził.

Jemu to przede wszystkim zawdzięczamy stały rozrost naszej Towarzystwa. Dzisiaj stoi dobrze finansowo i jest właścicielem okazałego budynku, jakim nie może się poszczycić żadna inna kolonia w okolicy.

Wiele zabiegów i pracy kosztowało, aby w trudnych warunkach gospodarczych wybudować ten dom. To tylko my sami należycie doceniamy. Tyle nocy niedospianych z uszczerbkiem dla

Z czym skończył Daladier

Ostatniej jesieni europejskiej przeszła Francja przez falę strajków, podniecających z dwóch stron: przez żywioły komunistyczne i faszystowskie. Był to jakby zaczątek tego, co oglądamy już trzeci rok w Hiszpanii. Sześć rządu francuskiego Daladier potrafił jednak ugasić w zarodku niebezpieczeństwo i pokazał światu, że Francja, kolebka demokracji, jest nadal jedną z jej strażnic i fortec. — Na obrazku policja francuska rozpędza tłumy strajkujące, które zgromadziły się w okolicy zakładów Renault, u bram fabryk samochodowych.

zdrowia, przy prowadzeniu teatru amatorskiego, który łącznie z urządzanymi imprezami zasilał naszą skromną kasę.

Przy wydatnej pomocy naszego nauczyciela danym nam było dopiąć celu, chociaż nasi koloniści nie są tak zamożni, jak w starych koloniach.

Kiedy zaszła potrzeba przystosowania prac społecznych i oświatowych do nowych rozporządzeń krajowych, wtenczas okazało się jasno, jak cenną jednostkę posiadaliśmy w naszym gronie.

Zwróciliśmy się do p. Wala, on rozumnie dopomógł nam do legalizacji prawnej naszego Towarzystwa.

W przełomowej chwili wszystkie inne Towarzystwa korzystały z pomocy i rady p. Wala. Nawet z odległego Canoinhas przyjechał delegat, aby prosić o radę w tej sprawie.

W samym początku zorganizowa-

zował młodzież w „Kolo Młodzieży”, które z czasem przemienia się w Oddział Junaka n. 32 (obecnie „Juventus”). Sprawy rolnicze zawsze leżały p. Walowi na sercu, przy organizowaniu Okręgu Rolniczego w Valões był jednym z najlepszych filarów. Potem dla braku odpowiednich ludzi w Valões i innych niedogodności, przeniesiono siedzibę Okręgu do kolonii Oco. Obrano go wtenczas sekretarzem zarządu i właściwie mówiąc, stał się całą duszą organizacji.

Kierował się zawsze w myśl hasła „W słowach chcę tylko widzieć, w działaniu potęgę”. Dlatego, jak się sam często wyrażał, z „rękawami zakazanymi” pracował, a pracował wytrwale. Nigdy nie pozwolił, aby wspomnieć działającej pracy, wogóle był wrogiem wszelkiej reklamy osobistej.

Więc prosimy o przebaczenie, iż się ośmielamy na publiczną

podziękę, lecz postąpiłibyśmy nikczemnie, gdybyśmy chcieli przemilczeć, co czujemy w tej chwili. Naprawdę, brak nam słów na wyrażenie czci i uznania. Żalostka ścisła krtani, czyżż są za chodzą... a serce szepce, by sprawiedliwości uczynić zadość.

Niechaj te skromne wspomnienia w dniu tak smutnym jakim jest dzień naszej rozłąki, chociaż w małej mierze przyczynią się do wyrażenia wdzięczności i uznania za trud i pracę, poniesioną wyłącznie dla naszego dobra. Składamy serdeczne życzenia wszelkiej pomyślności i powodzenia przy nowym warsztacie pracy, oraz kompletnego ziszczania zamierzonych planów.

W imieniu wszystkich kolonistów, młodzieży junackiej a również dziatwy szkolnej, niech nam wolno będzie wnieść gromki okrzyk: Cześć Zastudze!

Na prośbę kolonistów napisał
Longin Fienik

Wiadomości z kol. Fram

LIST Z PARAGWAJU

Co do postępu w kolonii Fram, to pomalutku kroczy ona naprzód. Wołyńcy postawili młyn walcowy i jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia puścili go w ruch. W pierwszych dniach młyn był obłożony przez kolonistów i melł bez przerwy dniem i nocą, bo każdy już dawno czekał na tę własną pszeniczną mąkę. Zrobiło to wielką wygodę kolonistom, bo tu są przeważnie koloniści uboży, i do tego bawelna już parę lat się nie udała. Mąka tu w Paragwaju była bardzo droga, dopiero teraz kupcy znacznie mąkę potaniali, a zawdzięczamy to tylko własnej pszenicy, chociaż się niebardzo udała. Sprowadzono tu trzy gatunki pszenicy; niektóra wydała bardzo dobrze, a inna mało. Niektórym kolonistom dało się nawet trochę pszenicy sprzedać.

W San Martin to jest 15 km. od nas wybudowali Polacy dom spółkowy a teraz przystąpili do budowy kościoła katolickiego. Na Trzech Króli święcili założenie kamienia, był tutaj ksiądz kat. z Poznania. Baptyści w Tanguary mocno się trzymają. Szkołę polską prowadzi nadal prof. Leopold Nowak rodem z zoolożńskiej Suchej, tylko że nie wszyscy Polacy mogą z niej korzystać, ponieważ są rozproszeni szeroko po kolonii.

Czytamy z wielką ciekawością wiadomości ze Śląska.

Z serdecznym pozdrowieniem
Rodzina Bromków
z Gutów na Śląsku za Olzą

Oziwczyni do kuchni, ma zamieszkała miejscu. Zgłosić się: r. Com. Araujo, 412.

Rebotnicy do rznięcia progów kolejowych (dormenty) potrzebni zaraz. Na wyjazd. Dobra zapłata. Zgłosić się: Stefan Gontarski, r. Alfieres Poly nr 1199, Kurtyba.

Na sprzedaż świeżo pobudowany przy ulicy Palmeira, 65—CAMPO DO PARANA (blisko Vila Lustoza). Cena przystępna. Informacji udziela się przy ul. Dzembarador Mota, 1760.

**„CRUZEIRO”
„SURPRESA”**

Jedyna maki które powinny być używane przez wszystkich, którzy dbają o swe zdrowie

MŁYNI W JOINVILLE (Caina postal, 110)

AGENCI W KURYTYBIE:

LATTES & Cia
Caina postal, 325   Telefon 7-2-2
UL. M.-AL. DEODORO, 23 — CURITYBA

jako ten wilk zgłodniały. Zakrośnie na świecie sprawiedliwość i pokój, i braterstwo! — Ale powiadam wam, jako w Bogu jeno nasze życie, nasza przyszłość i wieczność nasza.

Wciąż coraz ognistszej, jakby tym chmurom, zrumienionym łunami zachodu, jakby tym prątkom, ciągnącym w złościach zorzach i błękitach, jakby tym drzewom, zasłuchanym po miedkach. Tym zbożom, sennym pacierzem chrząstek szepczących słoncu, opadającemu ze lasy i Magdnie, srodze zaniekopokojonej jego kasaniem, która krejcia coś głowa i zuchwale mu przeważa.

— Jęgonosć, a to pora do domu. Rosa spada i katarzysko gotowe...

Powracał na przelaj, szeska, wydeptana wskrosz zbóż i wiodąca do kościoła. Szedł, ledwie głowa wyrastający nad zbożami, powłocząc rozpostartymi dłońmi po nachylenych kłosach. Zdawał się błogosławie każdemu zdobu i wraz też biorgąc od każdego niewysłowione technienie życia.

Szeska biegła równolegle ze wsia, jego nieco wyszarymi polami, że wciąż miał na oczach dynia-ce się jeszcze tu i owdzie pogorzelska.

— Chicho, jak na ementaru — westchnął. — I gdzie się to te steryliz obracała, gdzie? — zastępał, wybiegając oczyma w modrawe dalekosci.

Naprzeciw leżał Franek, już zdala wykryknął: — Proszę dobrodzieja, dziedzićwona czełkai dziedzićwona!

— 72 —

— 69 —

Kajadź, podkaszawszy sutannę, polecał co tohu na plebanie.

W gancku, otoczona psami, siedziała wysoka panna z papierosem w zębach.

— Panna Zosia! Oczom nie chce się wierzyć! Jakimże cudem?

— Powracam prosto z lasów. Gdzie moi rodzice?

— Nie wiem. Od tygodnia nikogo ze dworu nie widziałem — odparł wystraszony.

Panna zerwała się z ławki. Młoda była, przystojna i rozrobnięta, w kornuzek krótki przyodziana, w dżurkach butach i gronosłajowym kaszkietku na głowie.

— I ja od tygodnia nie widziałam, co się w domu dzieje! Akurat w przesła niedziela, jak tyłko bitwa zaczęła się do nas przelatać, ojciec wyprawił mnie z wozami i inwentarzem do lasów. Siedzieliśmy tam przez cały czas. Wrociliam dopiero dzisiaj w południe. Zastąpiam dom zrabowany, pusty, dach zerwany, na szesście czworaki ociekający i budynki, ale w całym folwarku ani jednego człowieka! Myślałam, że może proboszcz co wie. Ocz ja teraz pocznę? — jęknęła; głos miała ochrypnięty, oczy zaognione i gorączka buchnała od niej, jak z pieca. — I co się mogło stać z rodzicami? — Strach wyjrzał z jej jasnych oczu.

— Napewno to samo, co i w wszystkich innych knętem ich koczacy i popędzili... Ja szczęśliwie umi knętem ich pszurów. A może panna Zosia głodna?

— 73 —

— 92 —

swych i przywlokły się na na na plebanie, Utyłtane w blocie, jak te psiaki. Niewiadomo, co zrobić z nimi.

— Wiadomo: dać im jeść, pomycić i przygarnąć. Gdzież to pójdą sieroty!

— A cóż to im damy jeść? — warknęła gronie. — Niechże sobie jęgonosć zapamięta: kawy i herbaty niema już ani na lekarstwo; cukru ledwie cośnłość; młki dobrze jak starczy mi na mięsieć! Przyjdzie nam zwać ziemniaki z tu pięć nowych gatunków i takie o drobiazgu! Mam je to czas myśleć o nich, mam?

Ksiądz nie odzywał się ani słowem, więc zmitygowawszy się, jęła z innej beczki.

— Od samego świtu znoum słychać armaty! Pono strasne wojska wala szosa na Warszawę. Chłopi z Dębicy czekają na jęgonosć.

— Zaraz wstanę. Moja Magdus, trzebaby po wysłec o śniadaniu dla panienki.

Niech się jęgonosć o nią nie turbuje! Wstała o świtanu. Wypła całą doinę mleka, zjadła pół bochna chleba, skrzyknęła swoje psy i szukaj wiatru w polu! Pewnie już jest w Mrosach. Cudak to rzekłny, choć i jasnie panne. Kiedyś jej przekładała, jako takiej dziedzićce nie przystoi wracać między chłopstwo, to wie jęgonosć, co mi odrzekła? Ze tak samo wszy gryzą skórę chłopstwa, jaki pańska, że jeśli chłopci poradzą w dolach i jamach, o głodnym pysku, warować swojego dora, to i ona też potrafi, bo wcale nie gorsza!

Przepowiednie starego kalendarza NA ROK 1939

Wydawany od niepamiętnych lat kalendarz angielski „Old Moore's Almanach”, który przepowiedział kryzys austriacki w roku 1938, znowu wróży światu co się stanie w roku 1939. Kalendarz stwierdza, że w roku przyszłym nie będzie wojny, ale trzy poważne międzynarodowe kryzysy wstrząsną Europą i trzymać ją będą w ustawicznym alarmie.

Kalendarz Moore'a przepowiada dalej, że Stany Zjednoczone mogą być zaangażowane w konflikcie z Japonią w grudniu 1939 roku, że będą poważne kłopoty robotnicze w Ameryce, że nie będzie wielkiej poprawy gospodarczej w tym kraju i że jedna z wybitnych osobistości w Niemczech zostanie zgładzona.

Almanach stwierdza, że prezy-

dent Roosevelt znowu odegra wielką rolę w jednym z kryzysów europejskich i że rola ta uratuje Europę od wojny w wrześniu.

„Jest pewnie Niebezpieczeństwo starcia pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Japonią”, mówi Almanach. „Japonia znowu dopuści się napaści w Chinach, przez co wyzerpie się cierpliwość mocarstw. Prawdopodobnie Rosja sowiecka włączona będzie w ten zatarg”.

„Trzy główne przesilenia nastąpią — w kwietniu, czerwcu i we wrześniu 1939. Fascystowski premier Mussolini straci uznanie; w Anglii odbędzie się na wiosnę generalne wybory; mniejszy kryzys nastąpi w sierpniu, gdy Niemcy zażądają kolonii a drugi kryzys nastąpi w połowie lata na tle Morza Śródziemnego”.

W Kościele Apostoła Piotra

Papież Pius XI w chwili, gdy u grobu św. Piotra obwołał przed światem nowego polskiego świętego — Andrzeja Bobolę. Było to w 1938 r.

Podobno plan wielkich zbrojeń w powietrzu, jaki przygotował prezydent Roosevelt, opracowany został po otrzymaniu ostrzeżenia od pułk. Lindbergha.

Sprawozdanie Lindbergha brzmi, że: 1) Niemiecka produkcja samolotów wojennych i niemieckie wynalazki przewyższają wszystkie inne w świecie. 2) Niemiecka siła w powietrzu czyni Niemcy takim mocarstwem w powietrzu, jak Wielka Brytania na

morzu 3) Niemcy poczynili ogromne postępy w kierunku ulepszenia lotnictwa i że wartość tych postępów nie jest mocarstwom obcy znana. 4) Niemcy produkują aeroplany na ogromną skalę. 5) Ze o ile postępy niemieckie na polu lotnictwa handlowego będą szły w dalszym ciągu. Trzecia Rzesza będzie zagrażała amerykańskiemu liniami lotniczymi zagranicznym i amerykańskiej marynarce wojennej.

NADMIAR PSZENICY W TYM ROKU

Międzynarodowa pszenica ko- w związku z olbrzymim nadmiarem pszenicy, co dotyka rolni- Londynie dla rozważenia sytuacji ków na całym świecie, a szcze-

Beczki pełne klejnotów w piwnicach lekarza-włamywacza

Niezwykłą sensację w Budapeszcie wywołuje mająca się niebawem odbyć rozprawa sądowa przeciwko znanemu lekarzowi dr. Erwinowi Wieserowi — człowiekowi, który prowadził podwójne życie. Dr. Wieser był osobą powszechnie znaną, otaczaną szczerą i szacunkiem. Jednocześnie był on hersztem nieuchwytniejszej bandy włamywaczy.

Sposób zdemaskowania i cała przestępcza działalność dr. Wiesera przypominają żywo jakieś najbardziej sensacyjne romanse kryminalne. Już od dłuższego czasu policja budapeszteńska poszukiwała tajemniczej bandy włamywaczy, którzy napadali nocą na wille bogatych ludzi i ze zdumiewającą zręcznością wykradali wartościowe przedmioty. Działalność bandy przez dłuższy czas uprawiana była bezkarnie.

Wreszcie jeden z młodych urzędników policji kryminalnej zdemaskował herszta przestępców — dr. Wiesera. Zwrócił on uwagę na fakt, że często w pobliżu o-

gnijono w krajach, które to zboże wywożą do innych.

Międzynarodowy instytut rolny w Rzymie oblicza ostatnio zapasy pszenicy na eksport na 1,135,000,000 buszli, 60 procent wyższe od zapasów w sezonie 1937-1938-ym, gdy zapotrzebowania importerów wynosiły 540,000,000 buszli.

Komisja żywi nadzieję, że poszczególne rządy zajmą się uzdrowieniem sytuacji. Mianowicie spodziewano się, że poszczególne państwa rozważą psychologiczną konieczność „interwencji” w handlu pszenicą.

Stany Zjednoczone w roku ubiegłym postanowiły udzielić zapomóg eksportowi pszenicy na wielką skalę. Kanada, Argentyna i Rumunia posunęły się także do nagradzania wywozu. W tym samym czasie kraje importujące pszenicę, obawiając się wybuchu wojny, zastosowały nowe środki w celu zwiększenia własnej produkcji ziarna na chleb i poczynienia własnych zapasów.

Wilk zabity 1.000 reniferów Na skutek wielkich śniegów i mrozów zgłodniałe wilki wychodzą z lasów w Finlandii i napadają na renifery. W ostatnich kilku tygodniach wilki zagryzły 1.000 reniferów. — Rząd zorganizował specjalne wyprawy do walki ze stadami tych szkodników.

Lindberg ostrzega

Sławny lotnik amerykański pułk. Charles A. Lindbergh, który przez szereg miesięcy bawił w Niemczech, miał przedstawić rządowi Stanów Zjedn. dwa poufne sprawozdania z potęgi lotniczej Rzeszy. Najwyżsi oficerowie amerykańscy przestudowali szczegóło-

wo pewne doniesienie pułk. Lindbergha i przekazali je departamentom armii i marynarki.

Ze źródeł dobrze poinformowanych dowiedziano się że doniesienie Lindbergha zgadza się w zupełności z informacją, uzyskaną przez wywiad amerykański.

Wyleczony i Zadovolony

Co podajemy niżej, to tylko prawdziwy wypadek jaki miał miejsce poniżej list:

„Od szeregu dni czułem się chorym, nabawiwszy się silnego przeziębienia. Zaatakowało mi ono płuca, cierpiełem na dokuczliwy kaszel, pokazały się objawy febrы. Byłem już bardzo tą chorobą wyczerpany. Zazywałem różnych lekarstw, a nic nie pomagało. Dopiero na radę jednego z przyjaciół wziętem sławny środek PEITORAL DE ANGICO PELOTENSE. Nim skończyłem pierwszą flaszkę, już pokazały się oznaki polepszenia, i wkrótce byłem zdrow, jak dawniej.

Dlatego z pełnym przekonaniem na własnym przykładzie zalecam wszystkim, aby w podobnych wypadkach zazywali PEITORAL DE ANGICO PELOTENSE — i wiem, że im to znakomite lekarstwo pomoże.”

(Podpis) Hermenegildo de Azevedo Nunes Pelotas

Domagacie się w aptekach tylko lekarstwa PEITORAL DE ANGICO PELOTENSE. To jest najlepszy środek przy zaziębieniach i kaszlu.

Pozwolenia Nr. 511 z dn. 26 marca 1906

Skład gł. DEPOSITO-LABORATORIO PEITORAL DE ANGICO PELOTENSE — Pelotas

Na sprzedaż we wszystkich miejscowościach, w składach i aptekach

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o tej wojnie straszliwej, kryjącą w sobie, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

— Głowa parafia spalona i ludzkie popielizni na tutejszą — zburzona się nagle — a na świecie jakby się nie stało! Wszę sisko sobie rośnie, żyje i cieszy się! Cóż my to, pastery? — rzucił wyzywająco. — Skazani na zagładę? — dodał mocniej. I na trzecie myśli, co się tam dzieje z tymi tłumami, popędzonymi przez straszyki koszowe, na myśli o piętach i smierci wszechwładnej, znowu gorzko zapłakał i, bezradnie zatłumając ręce, skrzył się w gorących słowach błagań i politowania nad człowieczą nędzą.

O Małgorzacie

— Piosenka lwowska, śpiewana w 3-cim pułku Legionów —

Małgorzatka, dziewczę młode,
w tym sezonie weszła w modę,
a nrode dał jej Bóg,
przecudownych parę nóg!
A że była, była, była
bardzo miła, miła, miła,
kochało ją chłopców huk.
Na wyciągi jej dawali,
jedni wielcy, drudzy mali,
hombonierek, złota w stos —
ona z nich się śmiała w głos.
A był jeden, jeden, jeden,
bardzo bieden, bieden, bieden,
ofiarowa serca los.
Ona mówi: — „Nie zawadzi,
gdy mnie pan gdzie zaprowadzi”.
„A, jeżeli pani chce,
piwa napijemy się”.

— „Pij pan piwo, piwo, piwo
z inną dziewczą, dziewczą
bo ja dziś szampana chcę!”
Gość w kieszeni miał koronę,
więc porzucił dumna donnę.
A drugiego było st. c.
kazał jej szampana dać.
A więc miała, miała, miała,
to, co chciała, chciała, chciała —
wkońcu stała się rzecz ta:
Małgorzatka dziewczę młode,
wnet straciła swą uradę.
W bólu tułacząc się swe,
przypomina chwilę tę:
Tak to bywa, bywa, bywa,
gdy szampana, zamiast piwa
jakaś Małgorzatka chce!
Spisał: z pamięci Waclaw Przyjemski, legionista

Kącik zdrowia

Wędrująca nerka

Wiemy, że każdy narząd ma swoje miejsce. Ze serce znajduje się na lewo od linii środkowej ciała. Że wątroba leży po stronie prawej, a śledziona po stronie lewej. Są to dla nas niewzruszone punkty. Ale czy wierzyć, że są ludzie, u których serce znajduje się po stronie prawej, a wątroba po stronie lewej? Takie odwrócenie porządku, chociaż bardzo rzadkie, jest rzeczą wrodzoną. Bywa jednak niekiedy, że niektóre narządy zmieniają swe położenie za życia. Nie jest chyba nowością dla wielu, że są ludzie cierpiący na opuszczenie żołądka i kisielca. Drugim narządem mającym skłonność do zmiany swego położenia nawet w stopniu wyższym, jest nerka, tak że mówimy o nerce wędrującej. Daje się ona przesuwać ręką z miejsca na miejsce poprzez powłokę.

Jeżeli to narząd parzysty, to znaczy, że każdy człowiek posiada dwie nerki i że obie są ułożone symetrycznie z obu stron kręgosłupa, w tym miejscu gdzie lekarz badając, uderza pięścią, by przekonać się o tym, czy nerki są zdrowe, czy nie.

Zadać pytanie, dlaczego nerka staje się w pewnej chwili ruchoma jest to samo, co zapytać, dlaczego inne narządy zmieniają czasem swe położenie. Wątroba jest narządem dziesięciokrotnie cięższym, a jednak nie znamy wątroby wędrującej. Nie znaczy to jednak, że ciężar narządu nie jest jedną z sił współdziałających w zmianie położenia. Gdyby zaś ciężar własny odgrywał rolę zasadniczą, wszystkie narządy miałyby skłonność do opadania w dół. Na szczęście każdy z narządów wewnętrznych, poza więzadłami, na których wiszą niby na postronkach, utrzymywany jest na odpowiednim poziomie dzięki nerwom i nacynom wchodzącym i wychodzącym.

Są one poparte potężną siłą, jaką stanowi napięcie powłok brzusznych. Nic tedy dziwnego, że ludzie o budowie wątej, o wiotkich mięśniach brzucha nie mogą utrzymać narządów wewnętrznych na właściwym poziomie i dlatego obserwujemy w nich nerkę wędrującą częściej, aniżeli u ludzi o budowie mocnej i jednorodnej. Zwiótnienie mięśni powłoki idzie w parze ze zwiótnieniem całego aparatu więzadłowego narządów wewnętrznych i to tłumaczy, dlaczego stwierdzamy nieraz wędrującą nerkę obok ogólnego opuszczenia trzewi.

Częstość większa występowań nerki wędrującej u kobiet pozwala wyciągać pewne wnioski. — Liczne porody mogą spowodować tak znaczne zwiótnienie aparatu mięśniowego-więzadłowego, że niedziwnym się, iż w tych warunkach nerka własnym ciężarem może opaść w dół. Inny czynnik również mechaniczny może działać też od góry. Statystyki z okresu, kiedy kobiety nosiły gorsety, potwierdzają całkowicie fakt, że siła ściągająca w pasie przewycięzała siłę tloczną jamy brzusznej i spychała niejako nerkę w dół.

Dlatego jednak, w tych samych warunkach prawa nerka ma większą skłonność do wędrowania, niż lewa? Odpowiedź jest prosta. Prawa nerka jest słabszej umocowana. Ponadto ciąży na niej wątroba.

Czy nerka wędrująca daje dolegliwości? Trudno powiedzieć, że nie. Aczkolwiek wiele ludzi dowiaduje się o tym, że mają nerkę wędrującą, po przypadkowym badaniu, pomimo to dolegliwości mogą być niekiedy bardzo dokuczliwe, jak bóle o charakterze koliki, nudności i skłonności do wymiotów. Objawy te w większym ruchu, podczas biegu i jazdy, mogą się oczywiście nasilić. Nerka w swej wędrówce może przeciągać moczowód i spowodować utrudnienie odpływu moczu z jednej nerki, zastój i dalsze następstwa nie obojętne dla zdrowia. Przejście od stanów obojętnych do groź

Dla gospodyń

STRUDEL Z MIĘSA

Duży plaster miękkiej wołowiny rozbić jak najcieńiej, posypać solą i pieprzem, po czym cały wyłożyć cienkimi plasterkami młodej słoniny. Utrzeć pieczonej cebuli, dodać masła i tartęj bułki i wymieszać na masę; farszem tym pokryć mięso, potem zwinąć i obwiązać. W szerokim rondlu lub na patelni zrumienić żyłkę masła, włożyć mięso i dusić na wolnym ogniu aż będzie dobrze rumiane, a wtedy podlać rosółem i żyłką winą i dusić, aż będzie miękkie.

TORT MIGDAŁOWY

Trzy żółtka, trzy całe jaja i filiżankę cukru, pół filiżanki mielonych migdałów, pół filiżanki bułki tartej, 1 łyżeczka zapachu migdałowego, pół łyżeczki wanilii, piany z 3 białek. Żółtka i jaja ucierać z cukrem do gęstości, migdały utarte zmieszać z tartą bułką, dodać zapachu, na ostatku pianę z trzech jaj. Nałożyć do obrączkowej formy, wysmarowanej masłem i wysypanej bułeczką i wstawić do wolnego pieca na godzinę.

CIASTKA CZEKOLADOWE

Pół filiżanki rozpuszczonego masła, filiżanka mielonego cukru, jedno jajko, półteorej filiżanki maki, pół łyżeczki sody do pieczenia, pół filiżanki mleka, filiżanka posiekanych orzechów i rodzynków, 100 gramów czekolady, masła szczypta i soli. Przesiać mąkę z połową łyżeczki sody do pieczenia i wymieszać ze wszystkimi składnikami oprócz czekolady. Gdy masa doskonale wymieszana, rozpuścić czekoladę i dodać do wszystkiego. Żyłką kłaść okrągłe plackuszki na blaszkę do pieczenia i piec w średnio gorącym piecu.

Wesoły Kącik

JAK MOSKALE BRALI ŁĄPÓWKI

Moskale mieli sposoby na branie łapówek.
Była w warszawskiej intendenturze dostawa obuwia. Partia około 250.000 rubli. Oferty nie zapieczętowane.

Starał się o dostawę znany przemysłowiec, wytwórca butów. Udał się więc do naczelnika, od którego interes zależał.

nych stanowi tylko jeden krok. Jak należy zapobiec wędrowce nerki?

Ludzie, u których stwierdza się ruchomą nerkę, ludzie wycieńczeni po długich chorobach wyniszczających, ludzie o wiotkich powłokach, ze zwisającym brzuchem powinni nosić pasy lanelowe, podpierające niejako od dołu narządy wewnętrzne. To mechaniczne uniesienie nerki ruchomej do góry może przy jednoczesnym odżywieniu dobrym i odpowiednim trybie życia podnieść napięcie mięśni i więzadeł i spowodować usadowienie się nerki na swoim miejscu.

Koloniscl

Uwaga!

Do pracy w gospodarstwie polecam Wam narzędzia mego wyrobu, znane już szeroko i wypróbowane, najlepszej jakości.

Ostrza do plugów, hamulce do wozów, filocarnie do prostej słomy

Żądajcie tych wyrobów mojej marki w Waszych sklepach. Jeśli nie otrzymacie, piszcie wprost pod adresem:

Stanisław Szczyplor
ZAKŁAD MECHANICZNY
Contenda via Guajivira

Mądry słoń

Bardzo niezwykły wypadek świadczący o mądrości stoni, zdarzył się niedawno w okolicy Mallani w Indiach północnych. W Indiach panuje dotąd okrutny zwyczaj palenia palców na stosach, na których palone są zwłoki ich mężów. Władze angielskie z całą energią zwalczają ten okrutny zwyczaj, niestety jednak tradycje i ciemnota miejscowego ludu są tak silne, że walka ta niejednokrotnie natrafia na opór.

W okolicy Mallani odbywało się palenie zwłok zmarłego wskutek długotrwałej choroby miejscowego zamożnego rolnika, Sadhu Ranini. W ponurych obrzędach brała udział służba i domownicy zmarłego, którzy przeprowadzili z sobą jego ulubionego słonia. W pewnym momencie na stos, na którym leżały zwłoki, kilku fanatyków braminiów, wprowadziło siłą wdowę po zmarłym, 15-letnią Lani. Niezszcśliwa, widząc, że stos zaczyna już płonąć, zaczęła rozpaczliwie krzyżeć. Krzyk jej usłyszał słoń i wyrwał się z ręki przytrzymałych go korników, parobków, roztrzaskując tłum braminiów, dotarł do stosu, za pomocą trąby ściągnął niezszcśliwą kobietę i umieszczył ją na swym grzbiecie uciekł z nią w dżunglę. Sfanatyzowany tłum pobiegł w ślad zmysłnego zwierzęcia. Na szczęście angielska policja dowiedziała się wczas o wypadku, w porę zainteresowała i zaopiekowała się niezszcśliwą kobietą i jej wiernym słoniem.

Więzienie bez krat

Jeden tylko więzień w ciągu 18 lat uciekł z więzienia Singeshult w Szwecji, mimo, iż więzienie to nie posiada murów ochronnych, ani krat. — Zakład karny Singeshult jest jedną w swoim rodzaju instytucją.

Brak najmniejszego ogrodzenia dokoła więzienia stwarza niebyłą pokusę dla więźniów. To też gdy w roku 1920 założono kolonię karną w Singeshult, wiele osób nie wierzyło w możliwość istnienia tego rodzaju więzienia.

Na ogół przestępcy w Szwecji bywają często zatrudniani przy robotach publicznych poza murami więziennymi, jednak zawsze podlegają oni ścisłej kontroli. W Singeshult więźniowie mogą poruszać się swobodnie na obszarze całej kolonii. W celu zademonstrowania, iż zarząd zakładu ufa całkowicie swym wychowankom, wymaga się tylko od nowoprybyłego słowa honoru, iż nie przedsięwzięcie żadnych prób ucieczki.

Ten mur moralny okazał się bardzo trwałą, gdyż na 600 przestępców dotąd uciekł tylko jeden, który był nałogowym wódczą.

— Panie naczelniku — powiedział. — Dziś złożyłem ofertę, tylko czy mógłbym dowiedzieć się, jaka jest najniższa ze złożonych ofert, abym się utrzymał przy dostawie?

Naczelnik wstał i powiedział: — Muszę wyjść na chwilę do kancelarii. Pan tu posiedź, ma pan cygaretkę i wypal pan sobie cygarko.

Przemysłowiec ujął machinalnie cygaretkę i otworzył ją. Duża, jak stożek, ale pusta.
— Aha — pomyślał — wiem już. I co przedją włożył do cygarnicy cztery banknoty po pięćset rubli, razem rubli dwa tysiące. Po chwili naczelnik wrócił, trzymając papiery w rękę.
— No co, wypalił pan cygarko? Otworzył przy tych słowach cygaretkę i zajął do niej.
— Ja muszę jeszcze na chwilę wyjść — powiedział. — Wypal pan jeszcze jedno cygarko. Potem pokaże panu oferty

Drugie dwa tysiące ruoli popłynęło do cygarnicy. Naturalnie, znając ceny konkurencyjne, przemysłowiec utrzymał się przy dostawie.

ZIEMIE Sprzedaje się gotowe lub na raty działki ziemi od 5 do 10 akarów, w miejscowości Senegas (Fazenda Morungava), przy linii kolejowej, na pograniczu stanu São Paulo. Ziemię pierwszej jakości nadaje się do uprawy plugiem. Udziela się objaśnień w Senegas (stacja kolejowa na północy Parany) lub w Kurytybie przy ul. Pedro Ivo 353-2e piętro. Registrada no Livro proprio da cartório de Registro de Imoveis em Jaguariatuba, de accordo com o Decreto - Lei nr. 58 de 10 de Dezembro de 1937, expedido pelo Governo da Republica.

Dr. Bronisław Ostoja Roguski

ADWOKAT

Sprawy cywilne, handlowe i robotnicze, a weteranarze, naturalizacje. Przyjmuje pełnomocnictwa do załatwienia wszelkich spraw przy urzędach stanowych i naderalnych

Biuro — Praça Tiradentes, 509, 2-e piętro Od 9—1—1 i od 3—5

Zaprzyjęzony Kłomacz publiczny

J. GELBERT

Rua Pedro Ivo, 211

Tłomaczy urzędownie wszystkie języki. — Załatwia również sprawy z poza Kurytyby, w tym celu należy nadesłać dokumenty pocztą poleconą

Naprawa maszyn do szycia

Wasza maszyna do szycia potrzebuje naprawy? — Zwróćcie się do specjalisty NARCISO MORONA

r. S. Francisco, 329

Naprawia także rondle, garnki i inne statki kuchenne.

Dr. M. Matiskei

Spadki, Pomiaru sądowe, Wypadki przy pracy, Obrona Malet

Kurytyba

LEKARZE

Dr. Aleksander Dobrowolski

Klinika medyczno-chirurgiczna
Leczenie żyłaków, wrzodów, hemoroidów. Chirurgia ogólna. Syfilis, choroby weneryczne. Własne laboratorium do analiz.
KONSULTORIUM: Praça Tiradentes, 322. Od 15 do 12 i od 3 do 6 godz.
MIESZKANIE: rua 13 de Maio, 879; Telefon 1036.

Dr. JANINA WĄTROBIANKA

CHOROBY DZIECIĘCE I KOBIECE

— PORODY —

KLINIKA OGÓLNA

— WYJAZDY NA KOLONJE —

Konsultorium i rezydencja:

MARECHAL MALLET

DR. DANTE ROMANÓ

Z praktyką w szpitalach berlińskich Internista Szpitala Ewangelickiego Santa Casa de Misericórdia w Rio de Janeiro. Profesor sekcji operacyjnej na Fakultacie Medycyny. Leczy syfilis, choroby dróg moczowych i kobiece. Promienie ultra-fioletowe, operacje wyrostka robaczkowego, przepukliny, hemoroidów, wrzodów i nowotworów, chirurgia pochwy i rozrodczej jajników, wrzodów, pęcherza, nerek, żołądka, płuca, gruczołów, wątroby, i t. d.
Konsultorium: Praça Tiradentes Nr. 554 (nad apteką Minerwa); Rezydencja: Praça Senador Corrêa, 4

Dr. Carlos Heller

Z praktyką w szpitalach w Hamburgu, Paryżu i Wiedniu. Szef kliniki ginekologicznej i taktytu medycyny. Klinika medyczna. — Choroby piersiowe, skórne, płciowe. — Promienie ultrafioletowe.
Konsultorium: — Farmácia Avenida, av. João Pessoa, 68 — od 10,30 do 11,30 i 4 do 6. — Farmácia da Ordem Praça da Ordem od 9 do 10.
Telefony: Konsultorium 875 Mieszkanie 424

DR. M. ISAACSON

Professor Fakulu Medycznego na Uniwersytecie Parańskim
Operacje i pomoc przy porodach. — Choroby kobiece. — Gruźlica. — Djatermja, Promienie ultra-fioletowe.
Konsultorium: Praça Zacharias, 622-2-gie piętro. Tel. 1163. Rezydencja: Rua, Bruno Figueira, 110 (Batel).

UZYWA

„ELIXIR 914”

Po kilku dniach zycia tego lekarstwa zauważysz: 1) — Krew czystą, wolną po wszelkich nieczystości i dobry stan zdrowia. 2) — Zniknięcie przyszców, gęziny, wrzodów, śwędzenia, ran jęczących etc. 3) — Zniknięcie zupełnie REUMATYZMU, bólu w kościach i bólu głowy 4) — Zniknięcie objawów syfilis, nocy i wszelkich niedomagań spowodowanych przez syfilis. 5) — Żołądek i kiszki w doskonałym stanie, bo „ELIXIR 914” nie atakuje żołądka i nie zawiera jodu. — Jest jedynym lekarstwem czyszczącym krew które posiada świadectwa aptek i od specjałów w dziedzinie syfilis i innych chorób syfilisicznych.

PODWÓJNE FLASZKI zawierają 2 razy więcej płynu „ELIXIR 914” a kosztuje o 20 proc. mniej, niż 2 dwie zwykłe flaszki.

Okazyjnie do sprzedania

dom nowy na dwa pomieszkani ogród owocowy, szczepy, studnia, winnica, światło. Teren 11 na 62. Cena 12.000\$000, hipoteka 2.500\$000. Bliższa wiadomość alameda Presidente Tannay, 46 Kurytyba.

Dr. LUDWIK WOLSKI

ADWOKAT

Prowadzi sprawy cywilne, handlowe, spadkowe i kryminalne. Pośredniczy w załatwianiu spraw w Polsce
Rua Brigadairo Franco, 1488. KURYTYBA.

KURS NOCNY

BEZPŁATNY

DLA DOROSŁYCH
Gimnazjum „Novo Atheneu” współpracując z krajową akcją mającą na celu rozpowszechnienie nauki, otworzy z dniem 13 maja bezpłatny kurs szkolny dla osób dorosłych, funkcjonujący w nocy. Zapisy codziennie „NOVO ATHENEU” r. Aquidabam, 278 — Telefon 378

DENTYSTY

Dyplomowany Lekarz Dentysta

J. Furmaniak

SCHMIDTINGEROWA

Leczenie zębów, plombowanie, wymiowanie bez bólu, wprawianie sztucznych zębów, szcęk i t. d.
Avenida Jayme Reis, 218
Przyjmuje od godz. 8—12 i od 1—5 wpopoi.

DYPLOMOWANY

LEKARZ

DENTYSTA

Jan Skalski

posiadający 15-letnią praktykę, wykonuje ikie prace wchodzące w zakres dentystyki, starannie i po najniższych cenach.
Godziny przyjęć: od 8 do 12 i od 13 do 18
Rua Emiliano Perneia 670
Kurytyba — Paraná

Maria Kryńska

Dyplomowany

Lekarz-dentysta

przyjmuje od 1 do 6 pop.

Ul. Emano Pereira nr. 356

Telefon 1-2-5-8

„A BRANDINA”

Wielka parowa fabryka cukierków pierwszorzędnych, pastylek gumowych, pomadek i t. d.

Cukierki malinowe, kokosowe, mietkowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, mleczne i gumowe. Oprócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasa się Szanownych Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie. Każdy Polak powinien kupować tylko cukierki z polskiej fabryki

„A BRANDINA”

Specjalność fabryki!

Jaja cukrowe!

BRACIA SOBANIA

Rua Nunes Machado, 300—304

Curytyba - Telefon, 1423 - Paraná.

Nauka Kroju

Praktyczny podręcznik Heleny Gryzełko z modelami i objaśnieniami. Dzieł bielizny i kravecki. — Książka bardzo użyteczna w każdym domu.

Cena 4\$000

Poniżej ceny sprzedaje meble jedynie CASA DAVID
Ładne meble w polskim stylu. Postanowiliśmy zarządzić generalną wyprzedaż z 10 proc. i 20 proc. opustu. — Utrąć, to znaczy uwierzyć! Przyjdźcie do CASA DAVID, zanim kupicie gdzieś indziej.
Meble? — Tylko CASA DAVID
Uważajcie, skład ma 4 drzwi. mamy też maszyny do szycia. Na Boże Narodzenie i Nowy Rok od 15 do 20 proc. opustu

CASA DAVID
Ruá S. Francisco 7: 322 — Telefon 1-61-7

Ważne dla przybywających na krótki czas do Kurytyby

Szyjemy ubrania i sobretudy (jesionki) z własnego jak i klientów towaru podług miary w przeciągu 8 godzin. Zamawiając z rana oddajemy wieczorem tego samego dnia ubranie gotowe pierwszorzędna robota. Wielki skład kaszmirów, birmów jak ubiań gotowych.

ALFAATARIA FABRICA DAS ROUPAS FEITAS I CASA ABC
Curytyba — Praça Dr. Generoso Marques 286
Rua 15 de Novembro 4

Rozprawy o Emigracji w Sejmie polskim

Na komisji budżetowej sejm odbyła się w styczniu rozprawa o budżecie ministerstwa spraw wewnętrznych. Zagadnienie to interesuje nas, bo w czasie narad dotknięto i spraw emigracyjnych. Podniósł tę rzecz poseł Pankiewicz, znany także na naszym terenie. Przed wojną światową był on nauczycielem, jeśli nas pamięć nie myli, w szkole polskiej w kol. Nowa Galicja, Sta Cat., ponadto studiował na uniwersytecie w Porto Alegre. Przed kilku laty był radcą emigracyjnym przy poselstwie w Buenos Aires, z zakresem działania na całą Amerykę południową.

Gdy zastanawiano się w sejmie warszawskim nad pracami ministerstwa spraw wewn., pos. Pankiewicz wskazał na bezrobocie i postępujące wciąż „ozdrobnienie własności rolnej”. Przynotujemy wywody jego za krakowskim IKC: Sprawę konieczną i pilną, mówił Pankiewicz — jest całkowita przebudowa ustroju gospodarczego w tym kierunku, aby znalazło się miejsce na zatrudnienie wszystkich bezrobotnych. Co myśli chłop gospodarzący na 10, 8, czy 6 morgach ziemi, kiedy je ma podzielić między dzieci?

Wysuwa się projekty niepodzielności gospodarstw rolnych. Co się stanie z dziećmi? Jedno zostanie — dokąd pójdzie reszta? Najważniejszym jest podjęcie zagadnienia przebudowy ustroju gospodarczego w kierunku zapewnienia pracy bezrobotnym. Zawszad słyszy się jednak głosy, — skąd wziąć na to środki?

Sądze, że zagadnienie to należy odwrócić. Należy podejść do niego nie od strony środków lecz człowieka.

Ważny np. Italję, gdzie ilość surowców jest mniejsza, niż w Polsce, a dochód społeczny jest tam dwukrotnie wyższy.

Żąda się, by w Polsce uprzednio stworzyć odpowiedni klimat, zdobyć stuprocentowe zau-

fanie. Zaufania nigdy nie zdobywa się na kredyt. Jednak Gdynia, a obecnie C. O. P. daleko więcej zdziałały, niż mowy rządów, wygłaszane z trybuny sejmowej. Należy przystąpić z programem wielkich inwestycji, obliczonym na lat kilka.

Choroby należy leczyć od podstaw. Poprawę sytuacji może dać tylko wielki, śmiały program gospodarczy.

Należący do stronnictwa rządowego OZN. poseł Pankiewicz zadał pytanie „Skąd wziąć środki na poprawę wsi w Polsce”, wskazał na Italję, Odyrię; mówił o wielkim programie — ale ze słów jego trudno nam wywnioskować, o co mu chodziło i jaki plan naprawy przedstawił. Być może, że winno temu streszczenie dziennikarskie, iż słowa Pankiewicza są mało zrozumiałe i robią wrażenie kupy zmierzwionej słomy, w której niema ziarna.

Na poruszone sprawy dał ciętą, prawdziwie leguńską odpowiedź szef rządu Składkowski, który jest równocześnie ministrem spraw wewnętrznych.

— P. kolega Pankiewicz — mówił premier Składkowski — przedstawił nam piękną, słoneczną Italję i powiedział, że powinniśmy mieć te same osiągnięcia

Bardzo sympatycznie pan nam to przedstawił. Ale wiemy, czym Italia była przed wojną — była wolnym państwem.

Pamiętamy wielkie tradycje geneufskie i wenecjańskie, tradycje banków i portów. Pamiętamy te wielkie siły, które oni mieli w pieniądzu, których myśmy nie mieli, bo mieliśmy 32 korony austriackie w skarbcu, gdy Polska się zaczynała, a banki nasze czekały na pomoc rządu.

Pamiętamy o tem, że przez ich kraj wojna nie przeszła, a przez nasz kraj 20 milionów żołnierzy przeszło tam i nazad i każdy wziął co chciał, bo nie było żadnego rządu, któryby bronil.

Pamiętamy, że nie mieliśmy ani lokomotyw, ani bydlę, ani maki. Pamiętamy, panie kolego, że jedyną wozy, które jeździły przez Warszawę, to przez most Kierbedzia, karawany z ludźmi zmarłymi na tyfus pamiesty...

Głos... i na puchlinę głodową. Widzi pan kolega, jak mi się rozumie. Myśmy przez to przeszli, a teraz się podnosimy. Pan kolega był łaskaw podchwycić rzecz piękną, którą też ja podchwytuję: Wielki program gospodarczy. Daj Boże, ale ja powiem panu koledze: Niech pan kolega jeszcze więcej od nas wymagał Nie „wielki program gospodarczy”, ale „realny program gospodarczy”, bo realny program gospodarczy jest trudniejszy, a niżeli wielki.

Niech mi pan wierzy, panie kolego. (Oklaski).

Z Polski

Amerikanin o polskim koniu

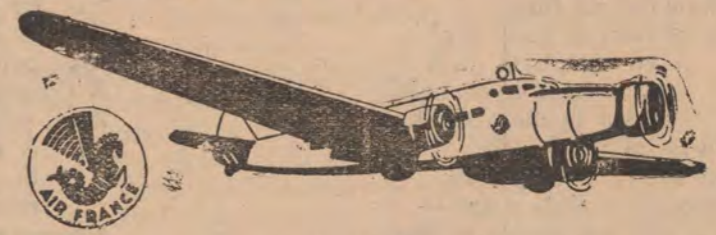
PAT, Amerykanin p. George R. White, doktor medycyny i weterynarii z Nasville, który przed rokiem bawił w Polsce, gdzie badał stan hodowli czystej rasy arabskiej, wydał niedawno książkę pt. „Polski koń arabsko-egipski”, w której streścił swe wrażenia ze zwiedzenia różnych ośrodków hodowlanych w świecie. Autor nie szczędi słów wysokiego uznania dla polskiej hodowli koni arabskich, dając jej pierwszeństwo przed innymi. „Konie arabskie stwierdza dr. White chowają się w Polsce, jak w żadnym innym kraju. Mają tu idealne warunki klimatyczne i obfitość i różnorodność doskonałej paszy. Polski koń arabski jest silniejszy i zdrowszy i lepszy od „arabów” innych: hodowli, i nie wykazuje tego zepsucia rasy, co n.p. konie egipskie. P. White, który jest fachowym doradcą hodowców amerykańskich, zwraca im uwagę, że Polska jest jedynym krajem, mogącym dostarczyć wspaniałego materiału zarodowego dla ulepszenia hodowli amerykańskiej.

Od Redakcji: Wiadomości te powinny zaciekać także hodowców brazylijskich, gdyż kraj ten wymaga właśnie koni podobnych do polskich: silnych, niewielkich, zwięzłych, podobnych do polskich koni górskich, mających wiele arabskiej krwi. Koniki górskie wyświadczyły podczas wielkiej wojny olbrzymie usługi Austrii, która czerpała z bogatego źródła dobrych koni, jakim była Małopolska.

Jak głosowała Rusz zakarpacka

PAT. Na Rusi podkarpackiej ludność nie tak zrywko zadowolona, iż wojsko czeskie rozbraja uzbrojone niedawno oddziały t.z. „siczowników” i z satysfakcją przypatruje się porachunkom obydwu zniechędzonych władz, a mianowicie czeskiej i wołosznowskiej. Wszystkie stowarzyszenia „Sicy” zostały zamienione w organizację sportowe i straciły na swym znaczeniu. Rząd ks. Wołoszyna prowadził gorączkowe przygotowania do wyborów do sejmiku karpato-ruskiego. W wyborach tych głosujący „Nie” musieli ujawnić swe nazwisko i podać adres pod groźbą unicważnie-

AIR FRANCE

Listy oraz przesyłki pocztą lotniczą nadawać można w Kurytybie w kierunku południa aż do Peru w poniedziałki do godz. 6 w Agencji i do godz. 8 na Poczcie Głównej. W kierunku północy aż do Natalu, Afryki, Europy, Polski Azji: w piątki do godz. 18 w Agencji i do godz. 21 na Poczcie Głównej.

Informacji udziela Filia Kompanii:

Rua 15 de Novembro, 622 --- Telefon 2450
KURYTYBA

JAK SIĘ OBIERAŁO PAPIEŻA W DAWNYCH CZASACH

Ostatni protest przy wyborze papieża złożył polski kardynał przed 36 laty

U pierwszych chrześcijan
Chrześcijaństwo rozrosło się i zdobyło świat, jako religia ludowa, oparta na zasadach demokratycznych. Przeciwnością się ono niewolnictwu, które by-

nia głosi! — (Pomysłowy sposób głosowania! — przyp. Red.)

Podatek kawalerski
PAT. Według doniesień prasy, Polskie Tow. Eugeniczne nosi się z zamiarem opracowania memoriału do rządu, w którym żąda wprowadzenia podatku kawalerskiego dla mężczyzn, którzy do 25-go roku życia nie wstąpili w związek małżeński. Celem tego podatku ma być wzmożenie urodzin w Polsce, gdyż liczba urodzin spada.

Książę Kentu
PAT. Według pogłosek, pochodzących z Warszawskich kół politycznych, książę Kentu przyjedzie do Polski, na Wileńszczyznę na polowanie do swych przyjaciół Przeddzieckich. Spędzi też jeden dzień w Warszawie, gdzie będzie przyjęty przez prez. Mościckiego.

Polecaj Gazetę sąsiadom

Rio das Cobras (Jagoda)

JĘCZMIEN BROWARNIANY P. HAMERSKIEGO

Nowa i największa Kolonia w Paranie
położona w okolicy bardzo dużej przyszości na prawym brzegu rzeki Iguaçu blisko traktu Guarapuava-Foz de Iguaçu. Niebywały nigdzie ogromny procent ziemi pierwszej klasy zupełnie równej, nadającej się do uprawy pługiem. Cena ziemi obecnie mierzonego drugiego bloku 120\$000 za alker. Warto zamawiać zaraz bo będzie drożej.

Informacji udziela się w Kurytybie, przy ul. Ermelino de Leão 15, piętro I, lub na kolonii Rio das Cobras (Jagoda) (municypium Guarapuava), za osadą Laranjeiras.

PROSPEKT ILLUSTROWANY wysyłamy na żądanie.
Adres dla listów:
**CIA COLONIZADORA E MERCANTIL
PARANAENSE S. A.**
Caixa postal 222, Curitiba — Parana

Uprowadzamy, że kupujący ziemię nie mogą liczyć na stały zarobek przy pracach na kolonii ani tem bardziej na kredyt w naszym magazynie, muszą więc posiadać pewien zapas gotówki na zagospodarowanie się.

UWAGA: Wystrzegać się „fazendeirów”, proponujących sprzedaż terenów. Tytuły własności w Paranie są często nieuregulowane, i koloniści, nabywający ziemię z rąk prywatnych, są narażeni na podwójne płacenie

Registra sob n. 1 no Registro Imobiliario de Gpuava, de acordo com o decreto-lei n. 58 de 10-12-937, art. 10.

tronu austriackiego, arcyksięcia Rudolfa. Gdy odprowadzono mszę żałobną za spokój jego duszy, kardynał ów odmówił uczestniczenia w nabożeństwie za samobójcę i człowieka lekkich obyczajów. (Rudolf, jak wiadomo, zginął wraz z kochanką). Choć po fakcie tym zeszło już było 14 lat, mściwy Franz-Josef postanowił pokazać Rampolli i kardynałom, że podziela zdanie dawnych władców niemieckich o wyższości władzy świeckiej nad kościelną.

Posłem weta austriackiego przed kolegium kardynalskim był nie kto inny, a Polak — arcybiskup krakowski, kardynał Puzyna. Ten sam, który w kilka lat później zagroził prochem Juliusza Stowackiego wstęp do pantonu narodowego na Wawelu. Trzeba było dopiero odrodzenia państwa polskiego i rozkazodawczej woli Marszałka Piłsudskiego, aby Stowacki, jeden z największych poetów polskich, mógł spocząć u boku Adama Mickiewicza, wśród królów i hetmanów — w roku 1927.

Protest habsbursko-puzynowski posłużył za powód, że papież Leon X, który wyszedł papieżem z konkławe 1503-go r., zniósł przywilej weta. Odtąd wybór papieża należy do kardynałów bez żadnego ograniczenia.

Czysta rasowa na Węgrzech

Pierwszy minister węgierski Bela Imredy, za rządów którego Węgry powiększyły swój obszar kosztem Słowacji — zrzekł się dalszego prowadzenia gabinetu i ustąpił. Uczynił to pod naciskiem silnej kampanii, jaką wytoczono przeciw niemu z tego powodu, że prababka jego, która żyła w czasach Napoleona, była żydówką. Ataki przeciw niemu były prowadzone już od dłuższego czasu.

Żydów na Węgrzech jest około 6 procent, lecz mają oni w swym ręku więcej niż jedną trzecią część całego majątku narodowego. Już pod koniec zeszłego roku wyszła w Budapeszczu ustawa, ograniczająca prawa żydów i zapowiadająca, że żyd nawet w razie wychrzczenia się będzie uważany nadal za żyda.

Z pobytu interwentora Ribasa w Rio

W Petropolis, na posłuchaniu u przyjenta republiki dr. Getulia Vargasa, była mowa o parku narodowym u ujścia Iguaçu, którego stworzenie zarządził jeden z ostatnich dekretów. Interwentor Ribas wskazał na to, ile już rząd parański przyczynił się do swych siłach do rozwoju okolicy „kopca trzech państw” (u ujścia Iguaçu do Parany stykają się Brazylia, Argentyna i Paragwaj), a prezydent republiki ze swej strony przyrzekł współpracę i pomoc federalną w dalszych pracach w tym zakresie.

Dienniki w Rio, pisząc o odwiedzinach interwentora Manoela Ribasa, wskazują na rozwój administracyjny stanu za jego rządów. Gdy w 1932 r. dochody stanu skarbowego wykazywały 23 milionów, to w bieżącym roku wpływy stanowe doszły do 62 milionów, czyli wzrosły w dwójnasób.

Cena okazajna

Na sprzedaż wielki dom z wszystkimi wygodami, może być podzielony na dwa mieszkania, lot szerokości 14 i pół m (ew. 22 m frontu) na 35 m głębokości, omurowany. Przy ul. Simão Bolivar nr. 389. Trzy minuty od centrum. INFORMACJE: CONS. CARRÃO, nr. 54 — Kurytyba.

LOTERIA STANU PARANA

CIĄNIENIA W LUTYM

28 wtorek	50.000\$000
PLANO J	
Premie	
1 Premia	50.000\$
1 "	4.000\$
1 "	1.500\$
2 "	500\$ 1.000\$
5 "	300\$ 1.500\$
6 "	200\$ 1.200\$
19 "	100\$ 1.900\$
50 "	50\$ 2.500\$
320 "	30\$ 9.600\$
1200 "	30\$

dla ostatnich
2 liczb od 1
do 10 prem. 36.000\$

1605 Pr. i końc. 109.200\$

Tylko 12.000 biletów

Astma, Bronchit, Wyrzuty, Reumatyzm, Leczenie własną metodą

DR. LUIZ SCHIRMER

Klinika ogólna — choroby — operacje
Choroby kobiece. — Wzrosty i hemoroidy bez operacji. Drogi moczowe. — Radykalne leczenie reumatyzmu i jego komplikacji.
Usuwanie owłosienia z twarzy sposobem elektrycznym
Konsultorium: Edificio Tacla, plac Generoso Marques nr. 20. Telefon 1-9-9-4. Sala 3 i 4 na 2-gim piętrze. Od 15 do 17 i od 19-20 godz.
Mieszkanie: ul. 24 de Maio nr. 80. — Wyjazdy poza Kurytybę

Naturalizacje

Adwokaci: DR. FLAVIO FONTANA
i DR. LAURO SCHLEDER

Podjąją się szybkiego przeprowadzenia jakiegokolwiek sprawy w tym zakresie

KURYTYBA, Rua 15 de Novembro nr. 225
od 9 do 11 i od 14 do 16

I A
Rua
(daw
7
Prer
W A
Zag
P
Cen
Za E

NR

T-

Dziel
dobrą
Polskie
go w S
„Polonia
cję w
ści i sp
de Jane
częście
działal
383 z
organiz
czy czło
bywate
obywate
nych ja
ci rodz
Orze
i Spraw
4.2.39,
pojawił
Nr. 40
Są to
polskie
rejstra
jaki na
rzystam
prześta
Zarząd
rych gr
T-wo
prezent
skość n
działal
sty odg
pisma.
Tawa
to się o
na za s
stało w

W
Mar

W
Minist
do Pol
waną. W
okrzyk
łania o
sy wsch
polityki
Co się
Są to
re nabra
rozgłos
tygodni
skiej. St
Polacy.
znośnie,
podobn
w usuni
raz bard
Bomba
kawiarni
„bursze
miecy, b
burszow
dla psów

In